

თავი VIII
მხარჯავი დაწესებულებების პრიორიტეტები 2011–2014 წლებში

მუხლი 37. საქართველოს კონტროლის პალატა

პრიორიტეტი: INTOSAI-ის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად საქართველოს კონტროლის პალატის ინსტიტუციური განვითარება, დამოუკიდებელ, თანამედროვე უმაღლეს აუდიტორულ ორგანოდ ჩამოყალიბება

საქართველოს საჯარო ფინანსების მართვის სისტემაში გარე აუდიტი არსებით გარდაქმნას საჭიროებს, რადგან სახელმწიფო სახსრების კონტროლის მეთოდოლოგია ფინანსური კონტროლის მოძველებულ ფორმებს ეფუძნება. გარე აუდიტის თანამედროვე სისტემამ განავითარა ფინანსური და ეფექტიანობის აუდიტის ისეთი მნიშვნელოვანი სახელმძღვანელო პრინციპები და სტანდარტები, რომლებიც არსებითად განსხვავდება კონტროლის მოქმედი ფორმებისაგან.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საქართველოს კონტროლის პალატის შესაძლებლობათა გაძლიერებისათვის აუცილებელია:

- სტრატეგიული განვითარების გეგმის შემუშავება-განახლება;
- INTOSAI-ის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად ფინანსური და ეფექტიანობის აუდიტის სახელმძღვანელოების დამტკიცება და პრაქტიკაში დანერგვა;
- აუდიტის ხარისხის კონტროლის სისტემის შექმნა;
- სახელმწიფო აუდიტორის სასერტიფიკაციო პროგრამის მომზადება და სახელმწიფო აუდიტორთა სერტიფიცირება;
- საზოგადოების ნდობის ხარისხის ამაღლება, საქართველოს პარლამენტთან, აუდიტის ობიექტებთან, დონორებთან და პროფესიულ საერთაშორისო ორგანიზაციებთან კომუნიკაციის გაუმჯობესება.

მოსალოდნელი შედეგი:

საქართველოს კონტროლის პალატის თანამედროვე, დამოუკიდებელ, სახელმწიფო სექტორის უმაღლეს აუდიტორულ ორგანოდ ჩამოყალიბება, რომელიც სრულად უპასუხებს საერთაშორისო მოთხოვნებს და სარგებლობს საზოგადოების მაღალი ნდობით.

პრიორიტეტი: საჯარო ფინანსების მართვის განვითარების ხელშეწყობა

- საჯარო ფინანსების მართვის თანამედროვე საერთაშორისო მეთოდების დანერგვის ხელშეწყობა;
- სახელმწიფო სექტორში შიდა კონტროლის სისტემის შექმნის მხარდაჭერა და შიდა აუდიტის ინსტიტუტის დანერგვის ხელშეწყობა;
- ანგარიშვალდებულების, გამჭვირვალობის, საჯაროობისა და ეფექტიანობის გაუმჯობესება.

მოსალოდნელი შედეგი:

საჯარო ფინანსების მართვის გაუმჯობესება, მისი საჯაროობისა და გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა, ადამიანური რესურსებისა და სახელმწიფო სახსრების გამოყენების ეფექტიანობის ამაღლება.

მუხლი 38. საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭო

პრიორიტეტი: ინსტიტუციური რეფორმის დასრულება

სასამართლოს საქმიანობის ეფექტიანობის ამაღლებისა და საქმეთა განხილვის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით მოხდება რაიონული (საქალაქო) სასამართლოების გაერთიანება და გამსხვილება; მაღალკვალიფიციური სამოსამართლო კორპუსის მემწეობით შესაძლებელი გახდება საქმეთა განხილვის სპეციალიზაციის დამკვიდრება. ამასთანავე, გაერთიანებულ სასამართლოებში დანიშნული მაგისტრატი მოსამართლეები უზრუნველყოფენ მცირე მნიშვნელობის საქმეთა სწრაფად და ეფექტიანად გადაწყვეტას.

სასამართლო სისტემაში დაინერგება ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემა, შემუშავდება სასამართლო საქმისწარმოების ახალი წესი, რის შედეგადაც შესაძლებელი იქნება საპროცესო ვადების ავტომატურ რეჟიმში კონტროლი, რაც დააჩქარებს საქმეთა განხილვას.

მოსალოდნელი შედეგი:

შეიქმნება ძლიერი და ეფექტიანი სასამართლო სისტემა.

პრიორიტეტი: მოსამართლეთა ვაკანსიების ეტაპობრივად შევსება და დაწინაურების კრიტერიუმების დახვეწა

სასამართლო სისტემის ნორმალური ფუნქციონირებისათვის საჭიროა მოსამართლეთა ვაკანსიების ეტაპობრივად შევსება. შესაბამისად, იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში ჩატარდება მისაღები კონკურსები და მოსამართლედ განწესება მოხდება იუსტიციის უმაღლეს სკოლაში სავალდებულო სასწავლო კურსის გავლის შემდეგ, ხოლო მოსამართლედ განწესების ძირითადი კრიტერიუმი მის მიერ საკვალიფიკაციო სიაში დაკავებული რიგითი ნომერი იქნება; სასამართლოს დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფის მიზნით მომზადდება მოსამართლეთა უვადოდ დანიშვნის საფუძველი და დაიხვეწება მოსამართლეთა დაწინაურების კრიტერიუმები.

მოსალოდნელი შედეგი:

მოსამართლეები ზემდგომ სასამართლო ინსტანციაში დაწინაურდებიან თავიანთი კვალიფიკაციის, გამოცდილებისა და სხვა ობიექტური კრიტერიუმების გათვალისწინებით.

პრიორიტეტი: მოსამართლეთა და სასამართლოების მოსამსახურეთა სოციალური დაცვის გარანტიების გაუმჯობესება

სასამართლოს დამოუკიდებლობისა და ობიექტურობის უზრუნველყოფის მიზნით აუცილებელია როგორც მოსამართლეთა, ისე სასამართლოების მოსამსახურეთა სოციალური პირობების გაუმჯობესება, მათი ხელფასების ეტაპობრივი ზრდა.

მოსალოდნელი შედეგი:

მოსამართლეებს ექნებათ სოციალური დაცვის მყარი გარანტიები, რაც ხელს შეუწყობს სასამართლოს დამოუკიდებლობასა და მიუკერძოებლობას.

მუხლი 39. ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი

პრიორიტეტი: ნატო-ში ინტეგრაციის კოორდინაცია

ნატო არის ევროატლანტიკური უსაფრთხოების ყველაზე ინსტიტუციური და ქმედითი ორგანიზაცია, რომელიც ეფუძნება საერთო დემოკრატიულ ფასეულობებს. ნატო-ში გაწევრება საქართველოსთვის უსაფრთხოების სტაბილური გარანტია და ერთ-ერთი ძირითადი პრიორიტეტია.

ნატო-ში ინტეგრაციისათვის საჭირო პირობების შექმნის მიზნით აუცილებელია ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის პროცესში ჩართული უწყებების ეფექტიანი მონაწილეობის, წლიური ეროვნული პროგრამის შემუშავების, მისი განხორციელების მონიტორინგის, ნატო-საქართველოს კომისიის ფარგლებში შეხვედრების მომზადებისა და სხვა ღონისძიებების კოორდინაცია.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ნატო-სთან საქართველოს თანამშრომლობის გაღრმავება;
- წლიური ეროვნული პროგრამით გათვალისწინებული რეფორმების წარმატებით განხორციელება;
- ნატო-ში ინტეგრაციის დინამიკის შენარჩუნების უზრუნველყოფა და ალიანსთან შედეგზე ორიენტირებული პოლიტიკური დიალოგის წარმართვა საბოლოო გაწევრების მიზნით.

პრიორიტეტი: ევროკავშირში ინტეგრაციის კოორდინაცია

ევროკავშირში ინტეგრაცია საქართველოს საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთი პრიორიტეტია. მისი განხორციელება ხელს შეუწყობს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის პოლიტიკური, სავაჭრო-ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობების განვითარებას, ქვეყნის უსაფრთხოების, საქართველოში უცხოური ინვესტიციებისა და ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალის გაზრდას, საქართველოს მოქალაქეების მიგრაციისა და დასაქმების ლეგალიზაციას და, ზოგადად, ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას.

ევროკავშირში ინტეგრაციისათვის საჭირო პირობების შექმნისათვის აუცილებელია:

- ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის სამოქმედო გეგმის (ENP AP) წარმატებულად განხორციელება;
- ევროკავშირთან „აღმოსავლეთის პარტნიორობის“ (Eastern Partnership) ფორმატში თანამშრომლობის გაღრმავება;
- ევროკავშირთან „პარტნიორობა მობილურობისათვის“ (Mobility Partnership) ინიციატივის ფარგლებში თანამშრომლობის გაღრმავება;
- ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმების, რომელიც მოიცავს ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებას (DCFTA), თაობაზე მოლაპარაკებების წარმატებით დასრულება;
- საქართველოსა და ევროკავშირს შორის სავიზო რეჟიმის გამარტივებისა და რეადმისიის ხელშეკრულების ხელმოწერა და განხორციელება, ევროკავშირთან სავიზო ლიბერალიზაციის პროცესის გაგრძელება;
- ევროკავშირის დახმარების პროგრამებისა და ინსტრუმენტების სრულფასოვანი და მასშტაბური ამოქმედების ხელშეწყობა;
- ევროკავშირის სააგენტოებთან თანამშრომლობა და ევროკავშირის პროგრამების ფარგლებში აქტიური მონაწილეობის ხელშეწყობა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ევროკავშირის აქტიური მხარდაჭერა სახელმწიფო ინსტიტუტების მშენებლობასა და დემოკრატიულ განვითარებაში;
- ევროკავშირის აქტიური მონაწილეობა საქართველო-რუსეთის კონფლიქტის მოგვარებასა და სტაბილურობის უზრუნველყოფაში;
- ევროკავშირის ბაზარზე ქართული პროდუქციის ექსპორტისა და საქართველოში უცხოური ინვესტიციების ზრდის ხელშეწყობა;
- ევროკავშირთან სავიზო რეჟიმის გამარტივება, ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში საქართველოს მოქალაქეთა ლეგალური გადაადგილებისა და დასაქმების ხელშეწყობა.

მუხლი 40. დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი

პრიორიტეტი: ქართული დიასპორის სამშობლოსთან ინტეგრაცია

ქართული დიასპორის სამშობლოსთან ინტეგრაცია იყო და კვლავ რჩება ქვეყნის ერთ-ერთ პრიორიტეტად; საჭიროა სამშობლოდან სხვადასხვა მიზეზით წასული მოსახლეობის მაქსიმალური ჩართვა ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში, ხოლო შესაბამის სახელმწიფო უწყებებთან თანამშრომლობით შესაძლებელია მათთვის კონკრეტული პროექტების შეთავაზება და პოპულარიზაცია.

ქართული დიასპორის სამშობლოსთან ინტეგრაციისათვის აუცილებელია:

- ყოველწლიურად საქართველოში დიასპორის დღის აღნიშვნა და ქართული დიასპორის წარმომადგენელთა ჩართვა ამ დღისადმი მიძღვნილ კულტურულ ღონისძიებებში;
- საზღვარგარეთ ქართული სახლების დაფუძნება და მხარდაჭერა;
- საქართველოში და საზღვარგარეთ ბიზნესფორუმების მოწყობა;
- ქართული კომპანიების დიასპორათა ორგანიზაციებთან დაკავშირება;
- საზღვარგარეთ მოღვაწე ქართველი ბიზნესმენებისათვის საინვესტიციო პროექტების შეთავაზება;
- საქართველოში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით ქართული დიასპორის კავშირების გამოყენება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სხვადასხვა ქვეყანაში მოქმედი ქართული სათვისტომოების ერთმანეთთან დაახლოება;
- ქართულ დიასპორასა და საქართველოს საზოგადოებას შორის ურთიერთობების გაღრმავება;
- ქართულ დიასპორაში არსებული კაპიტალისა და ინვესტიციების საქართველოში მოზიდვა და დაბანდება.

პრიორიტეტი: ქართულ დიასპორაში განათლებისა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება

ქართულ დიასპორაში განათლებისა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება ითვალისწინებს საზღვარგარეთ არსებული ფოლკლორული ანსამბლებისა და საკვირაო სკოლების მხარდაჭერას, კულტურული და საგანმანათლებლო ღონისძიებების მოწყობას და კულტურული მემკვიდრეობის მეურვეობას, რისთვისაც აუცილებელია:

- ფოლკლორული ანსამბლების ტრადიციული ფორმებით და მუსიკალური საკრავებით უზრუნველყოფა;
- საკვირაო სკოლების შესაბამისი ლიტერატურით უზრუნველყოფა;

- საინფორმაციო რესურსებისა და კულტურული ღონისძიებების მხარდაჭერა;
- ქართულ დიასპორასთან ინტერნეტკავშირის სრულყოფა და ონლაინპროექტების განვითარება;
- საზღვარგარეთ ქართული სატელევიზიო და სხვა მედიაპროექტების შექმნა-პოპულარიზაცია;
- მოსწავლეთა გაცვლითი პროგრამების ხელშეწყობა.

მოსალოდნელი შედეგი:

სხვადასხვა ქვეყანაში მცხოვრებ ქართულ დიასპორებში ქართული ენის, მუსიკალური და ფოლკლორული ხელოვნების შენარჩუნება.

მუხლი 41. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

პრიორიტეტი: საქართველოს საბიუჯეტო პროცესის შემდგომი განვითარება და სრულყოფა

ბოლო წლებში საქართველოს საბიუჯეტო პროცესში ბევრი მნიშვნელოვანი რეფორმა გატარდა, რის შედეგადაც დაიწყო ბიუჯეტის MTEF-ის პრინციპების მიხედვით დანერგვა, საბიუჯეტო კლასიფიკაცია გადავიდა საერთაშორისო სავალუტო ფონდის GFSM-2001 კლასიფიკაციაზე, მიღებულ იქნა საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი, რომელმაც ერთიან სისტემაში მოაქცია და გაამარტივა ქვეყნის საბიუჯეტო პროცესი.

რეფორმების შედეგად ასევე გაუმჯობესდა საბიუჯეტო სახსრების აღრიცხვა და ანგარიშგება, დაიწყო მუშაობა სახელმწიფო სექტორში აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) და ინტეგრირებული სახელმწიფო ფინანსური მართვის სისტემის (PFMS) დანერგვის მიზნით.

ზემოაღნიშნული რეფორმების მიუხედავად, საქართველოს საბიუჯეტო პროცესი კვლავ საჭიროებს შემდგომ განვითარებასა და სრულყოფას; შესაბამისად, სახელმწიფო ფინანსების მართვის რეფორმის ფარგლებში გასატარებელია ისეთი ღონისძიებები, რომლებმაც უნდა უზრუნველყოს საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი საბიუჯეტო პროცესის შექმნა.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია საშუალოვადიან პერიოდში შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- პროგრამული და კაპიტალური ბიუჯეტის შედგენის მეთოდოლოგიის შემუშავება;

- მხარჯავი დაწესებულებებისა და ტერიტორიული ერთეულების წარმომადგენლებთან სამუშაო შეხვედრების ორგანიზება პროგრამული ბიუჯეტის შედგენისა და შესრულების კრიტერიუმების შემუშავების მიზნით;
- საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი, ყოველწლიური, კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების სისტემის შემუშავება;
- შესაბამისი პროგრამული უზრუნველყოფის სისტემის შექმნა და დანერგვა, რომელიც გააერთიანებს საბიუჯეტო პროცესის ყველა მონაწილეს მისი განხორციელების ყველა ეტაპზე;
- მაკრო- და ფისკალური პროგნოზირების მოდელის გაუმჯობესება;
- არსებული ფინანსური რესურსების სტრატეგიული მართვა;
- სახელმწიფოს შიდა და გარე ვალების (ვალის მდგრადობაზე კონცენტრირებით) მართვისა და მონიტორინგის მექანიზმების გაუმჯობესება;
- საჯარო სამართლის იურიდიული პირების მონაცემთა ბაზის მუდმივი განახლება და გაფართოება;
- IPSAS-ის თანამიმდევრული დანერგვის პროცესის გაგრძელება, რაც გულისხმობს მოდიფიცირებული საკასო მეთოდის დანერგვას და დარიცხვის მეთოდზე დაფუძნებული სისტემის შექმნისთვის შესაბამისი ბაზის მომზადებას;
- ელექტრონული ხაზინის სისტემის შექმნა და დანერგვა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ქვეყნის საბიუჯეტო პროცესში პროგრამული და კაპიტალური (შედეგზე ორიენტირებული) ბიუჯეტის დანერგვა და საბიუჯეტო პროცესის გამჭვირვალობის ზრდა;
- საბიუჯეტო პროცესის მარეგულირებელი სრულყოფილი ნორმატიული ბაზა;
- ბიუჯეტის დაგეგმვისა და აღსრულების გამარტივებული პროცედურები;
- გაუმჯობესებული მაკროეკონომიკური პროგნოზირება;
- ეტაპობრივად შემცირებული საბიუჯეტო დეფიციტი;
- IPSAS-ის პრაქტიკაში დანერგვა.

პრიორიტეტი: საგადასახადო პოლიტიკა და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება

ბოლო წლებში მნიშვნელოვნად გამარტივდა საქართველოს საგადასახადო-საბაჟო კანონმდებლობა, შემცირდა გადასახადების განაკვეთები, რამაც ხელი შეუწყო ქვეყანაში ინვესტიციების შემოსვლას და მის ეკონომიკურ განვითარებას, ამას კი მოჰყვა საგადასახადო შემოსავლების მოცულობის ყოველწლიური ზრდა; თუმცა მომავალშიც აუცილებელია საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა, საგადასახადო და საბაჟო ორგანოების მუშაობის ეფექტიანობის გაზრდა და საგადასახადო პოლიტიკაში დაგეგმილი რეფორმების შესახებ საზოგადოებისა და გადამხდელთა სისტემატური ინფორმირება.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია საშუალოვადიან პერიოდში შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- გადამხდელთა ელექტრონული მომსახურების სისტემის შემდგომი განვითარება;
- საგადასახადო და საბაჟო პუნქტების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;
- საგადასახადო და საბაჟო პროცედურების დახვეწა, საერთო სტანდარტების დანერგვა;
- გადამხდელთა მომსახურების გამარტივება, მათი ინფორმირებულობის და საჯაროობის გაზრდა;
- საგადასახადო დავის განხილვის სისტემის გაუმჯობესება;
- საგადასახადო-საბაჟო საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა;
- ორმაგი დაბეგვრის თავიდან აცილების მიზნით სხვადასხვა ქვეყანასთან შესაბამისი შეთანხმების გაფორმება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ლიბერალური საგადასახადო კანონმდებლობის შედეგად ქვეყანაში საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება;
- ძლიერი და ეფექტიანი საგადასახადო-საბაჟო სისტემის შექმნა;
- საგადასახადო საჩივრების რაოდენობის შემცირება;
- საგადასახადო შემოსავლების ადმინისტრირების გაუმჯობესება.

პრიორიტეტი: საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება და ამ სექტორისათვის ახალი კადრების მომზადება

მიუხედავად იმისა, რომ, როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი დაწესებულებების, ისე ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების თანამშრომლებისათვის არაერთხელ ჩატარდა ტრენინგები, საფინანსო სექტორში მაინც დიდია გამოცდილი და კვალიფიციური კადრების დეფიციტი. საბიუჯეტო და საგადასახადო რეფორმების გატარების პარალელურად აუცილებელია საბიუჯეტო პროცესის ყველა მონაწილის სისტემატური გადამზადება და ახალი კადრების მომზადება, ასევე საგადასახადო და საბაჟო ორგანოების თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება, შიდა აუდიტის დანერგვასთან დაკავშირებით შესაბამისი ტრენინგებისა და სასწავლო პროექტების შემუშავება.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- საფინანსო-საბიუჯეტო და საქართველოს საგადასახადო-საბაჟო კანონმდებლობაში მიმდინარე ცვლილებებთან დაკავშირებით საჯარო მოხელეთა პერიოდული გადამზადება;

- მხარჯავი დაწესებულებებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების თანამშრომელთათვის პროგრამული ბიუჯეტის დანერგვის საკითხების შესახებ ტრენინგების ჩატარება;

- საჯარო სექტორში დასაქმებულ ბუღალტერთა გადამზადება და სერტიფიცირება;

- შიდა აუდიტის განმახორციელებელ პირთა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად გადამზადება;

- პროფესიულ ეთიკაში სპეციალური სასწავლო პროგრამების შემუშავება და საჯარო მოხელეთა სავალდებულო წესით გადამზადება;

- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში სტაჟირების მსურველთათვის სასწავლო პროგრამის შემუშავება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საფინანსო სექტორის პროფესიული კადრებით დაკომპლექტება;

- საგადასახადო-საბაჟო სისტემაში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება;

- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემისათვის მაღალკვალიფიციური სარეზერვო კადრების მომზადება;

- საჯარო მოხელეთა მუშაობის ეფექტიანობის გაზრდა;

- პროფესიული კადრებით დაკომპლექტებული აუდიტორული სისტემის შექმნა.

მუხლი 42. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო

პრიორიტეტი: ეკონომიკური პოლიტიკა და მისი განხორციელების კოორდინაცია

გასული პერიოდის გლობალური უარყოფითი ეკონომიკური მოვლენების გათვალისწინებით, ქვეყნის ერთ-ერთი ძირითადი პრიორიტეტის — ეკონომიკის განვითარებისა და ზრდის — მიღწევისათვის აუცილებელია ისეთი ეკონომიკური პოლიტიკის განხორციელება, რომელშიც იგულისხმება თანამიმდევრული ნაბიჯების გადადგმა ეკონომიკის შემდგომი ლიბერალიზაციის მიზნით, რაც ინვესტიციების მოზიდვის საფუძველია.

საქართველოს ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობისათვის აუცილებელია:

- ეკონომიკური პროცესის ანალიზი, სექტორების მიხედვით კვლევა ქვეყნის ეკონომიკის ძლიერი და სუსტი მხარეების გამოსავლენად;

- შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელებისათვის რეკომენდაციების შემუშავება;

- მაკროეკონომიკური სტატისტიკური მონაცემების ანალიზი და შესაბამისი ანგარიშების მომზადება;

- სამშენებლო სფეროს შემდგომი ლიბერალიზაციის მიზნით შესაბამისი (მათ შორის, საკანონმდებლო) ცვლილებების განხორციელება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საშუალოვადიან და გრძელვადიან პერსპექტივაში სტაბილური მაკროეკონომიკური გარემოს შენარჩუნება;
- სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციისა და ანალიტიკური ცენტრის მიერ საქართველოსთვის მაღალი რეიტინგის მინიჭება.

პრიორიტეტი: უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა, ტურისტული ინფრასტრუქტურისა და ტურიზმის სფეროში მომსახურების ხარისხის ამაღლება და საგარეო ვაჭრობის განვითარება

ქვეყნის საინვესტიციო და ტურისტული მიმზიდველობის ზრდა უცხოური ინვესტიციების ზრდის მნიშვნელოვანი წინაპირობაა. აუცილებელია საერთაშორისო დონეზე და ქვეყნის შიგნით ისეთი ღონისძიებების განხორციელება, რომლებიც, ერთი მხრივ, უზრუნველყოფს ქვეყანაში არსებული საინვესტიციო და ტურისტული შესაძლებლობების დემონსტრირებას და, მეორე მხრივ, წარმოქმნის ახალ შესაძლებლობებს და ხელს შეუწყობს ინვესტიციების შემოსვლას ქვეყნის ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორში.

უცხოურ ბაზრებზე საქართველოს ტურისტული იმიჯის პოპულარიზაცია პირდაპირ გავლენას მოახდენს შესაბამისი ქვეყნებიდან ტურისტთა რაოდენობის ზრდაზე. ამის შედეგად მოხდება ტურისტული კომპანიების სტიმულირება ამ ბაზრებზე საქმიანობის უფრო აქტიურად წარმართვისათვის. შიდა ტურიზმის განვითარება ხელს შეუწყობს საქართველოს, მნიშვნელოვანი ადგილი დაიკავოს მიზნობრივ ტურისტულ ბაზრებზე. ქვეყანაში ტურიზმის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია ასევე ტურისტული ინფრასტრუქტურისა და ტურისტული ადგილების განვითარების ხელშეწყობა და ტურიზმის სფეროში მომსახურების ხარისხის ამაღლება.

ქვეყნის საგარეო ვაჭრობის შემდგომი განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია საგარეო სავაჭრო ურთიერთობების რეგულარული ანალიზი და რეკომენდაციების შემუშავება. უცხოურ ბაზრებზე ტექნიკური ბარიერის დასაძლევად საჭიროა ქვეყანაში წარმოებული პროდუქციისა და მომსახურების კონკურენტუნარიანობის გაზრდა, რისთვისაც უნდა განვითარდეს ტექნიკური რეგულირების სფერო და უნდა დაუახლოვდეს საერთაშორისოდ აღიარებულ ნორმებს.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საშუალოვადიან პერიოდში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- საერთაშორისო გამოფენებში მონაწილეობა;
- ფესტივალებისა და დღესასწაულების ორგანიზება;
- საქართველოს ტერიტორიაზე გამოფენების მოწყობა;

- საქართველოს ტურისტულ შესაძლებლობათა პოპულარიზაცია პრესითა და ტელევიზიით;
- ახალი ტურისტული პროდუქტების შექმნა და მათი განვითარებისათვის პროექტების განხორციელება;
- უცხოური და ადგილობრივი მასმედიის წარმომადგენელთათვის პრესტურების მოწყობა;
- საერთაშორისო სტანდარტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის მიზნით შესაბამის საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა (ორგანიზაციებში გაწევრება);
- სტანდარტების რეესტრის მონაცემთა ბაზის სრულყოფა, გაზომვის საშუალების დამოწმების აღიარება და აკრედიტაციის სამუშაოების ჩატარება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ქვეყნის საინვესტიციო მიმზიდველობისა და ქვეყნის ეკონომიკაში უცხოური ინვესტიციების ზრდა;
- ტურისტთა რაოდენობის ზრდა;
- წარმოებული პროდუქციისა და მომსახურების კონკურენტუნარიანობის ზრდა;
- საქართველოში წარმოებული პროდუქციის უცხოურ ბაზრებზე შეღწევისათვის ტექნიკური ბარიერების შემცირება;
- სავაჭრო ბრუნვის სტრუქტურული გაუმჯობესება და სავაჭრო რეჟიმების განვითარება.

პრიორიტეტი: სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ქონების პრივატიზება

სახელმწიფო საკუთრებაში დარჩენილი აქტივების უმეტესობა სრულფასოვნად არ არის ჩართული ეკონომიკურ საქმიანობაში, მათი ნაწილი კი არასახარბიელო ფინანსურ და ეკონომიკურ მდგომარეობაშია. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია აღნიშნული აქტივების კერძო სექტორისათვის გადაცემა, რათა ისინი სრულად იქნეს ჩართული ეკონომიკურ საქმიანობაში, რისთვისაც აუცილებელია სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საწარმოებისა და ქონების საპრივატიზაციოდ მომზადება და შემდგომ მათი პრივატიზაცია.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ქონების დიდი ნაწილის ეკონომიკურ საქმიანობაში ჩართვა;
- პრივატიზებულ ობიექტებში ინვესტიციების მოზიდვა.

მუხლი 43. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო

პრიორიტეტი: საქართველოს საავტომობილო გზების ინფრასტრუქტურის განვითარება

საქართველოს საავტომობილო გზების ინფრასტრუქტურის განვითარება ქვეყნის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია. ბოლო წლებში ამისათვის მნიშვნელოვანი თანხები მიიმართებოდა, რის შედეგადაც გაუმჯობესდა საგზაო ინფრასტრუქტურის ძირითადი მონაკვეთები.

ზემოაღნიშნულის მიუხედავად, საქართველოში ტურიზმის განვითარებისათვის და ეკონომიკური საქმიანობის გაუმჯობესებისათვის მომდევნო წლებშიც აუცილებელია საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის დამატებითი რესურსების მიმართვა.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით დაგეგმილია შემდეგი პროექტების განხორციელება:

- ძირითად საავტომობილო გზებზე ავტოტრანსპორტის გაზრდილი ნაკადის გამტარუნარიანობის და საერთაშორისო გადამზიდავი კომპანიების ინტერესების გათვალისწინებით, საავტომობილო გზების მახასიათებლების საერთაშორისო მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა;

- ევროპა—კავკასია—ზღვის სატრანსპორტო დერეფნის შემადგენელი ნაწილის — ფოთი—თბილისი—წითელი ხიდის საავტომობილო გზის (E-60 ავტომაგისტრალი) და აჭარის შემოვლითი გზის (E-70 ავტომაგისტრალი) ცალკეული მონაკვეთების რეკონსტრუქცია-მოდერნიზაცია;

- რიკოთის გვირაბის სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარება;

- მუნიციპალურ ცენტრებთან, საკურორტო, ისტორიულ და კულტურულ ძეგლებთან, მოსაზღვრე ქვეყნებთან მისასვლელი საავტომობილო გზების პერიოდული შეკეთება-რეაბილიტაცია;

- საავტომობილო გზების მიმდინარე შეკეთება და შენახვა ზამთრის პერიოდში, სტიქიური მოვლენების შედეგების ლიკვიდაციისა და პრევენციის მიზნით სამუშაოების ჩატარება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საქართველოს საავტომობილო გზების ინფრასტრუქტურის განვითარება და მისი ხარისხის ამაღლება;

- საქართველოს, როგორც სატრანზიტო ქვეყნის, პოტენციალის გაზრდა;

- ავტოტრანსპორტის ნაკადის გამტარუნარიანობის გაზრდა;

- საავტომობილო გზების მახასიათებლების საერთაშორისო მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა და ევროპა-ჰავაკასია-აზიის სატრანსპორტო დერეფანში ინტეგრაცია;

- ავტოტრანსპორტის საოპერაციო დანახარჯების შემცირება, რაც გულისხმობს ცემენტბეტონის საფრის მქონე საავტომობილო გზებზე მოძრაობისას ავტოტრანსპორტის მიერ დაახლოებით 10 პროცენტით ნაკლები საწვავის მოხმარებას (მსოფლიო ბანკის ექსპერტთა დასკვნის მიხედვით);

- საავტომობილო გზების მიმდებარე დასახლებულ პუნქტებში ინფრასტრუქტურის, ტურიზმისა და ვაჭრობის განვითარება და ქვეყანაში საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება;

- საქართველოს სხვადასხვა რეგიონის მცხოვრებთა ინტეგრაციისა და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება;

- საავტომობილო გზების საექსპლუატაციო მაჩვენებლების გაუმჯობესება.

პრიორიტეტი: რეგიონული ინფრასტრუქტურის განვითარება

ბოლო წლებში საგზაო და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების მიუხედავად, ზოგიერთ რაიონში პრობლემად რჩება შიდარაიონული და სოფლის გზების მოწესრიგების საკითხი; ასევე მნიშვნელოვანია რეგიონებში წყალმომარაგებისა და წყალარინების სამშენებლო-სარეაბილიტაციო ღონისძიებების განხორციელება.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მომდევნო წლებში დაგეგმილია:

- ქობულეთში, ქუთაისსა და ბორჯომში წყალმომარაგებისა და წყალარინების სამშენებლო-სარეაბილიტაციო ღონისძიებების განხორციელება, კერძოდ:

- სატუმბი სადგურების მშენებლობა;

- გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

- სისტემის გამრიცხველიანება;

- ხარჯმზომების შესყიდვა და მონტაჟი;

- წყლის სისტემის ახალი რეზერვუარების მშენებლობა და არსებულების რეაბილიტაცია.

- თვითმმართველ ქალაქებსა და მუნიციპალიტეტებში შიდა გზებისა და ქუჩების რეაბილიტაცია;

- წყალმომარაგების სათავე ნაგებობებისა და შიდა ქსელის, კანალიზაციის, გამწმენდი ნაგებობებისა და სანიაღვრე არხების რეაბილიტაცია.

მოსალოდნელი შედეგები:

- თვითმმართველ ქალაქებსა და მუნიციპალიტეტებში წყალმომარაგების გაუმჯობესება და წყალჟონვის შემცირება;

- შიდა გზების გამტარუნარიანობის გაზრდა.

პრიორიტეტი: იძულებით გადაადგილებულ პირთათვის სახლების მშენებლობა-რეაბილიტაცია და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა-განვითარება

საქართველოში კონფლიქტების რეგიონების არსებობამ და რუსეთის ფედერაციის აგრესიამ საქართველოს მოსახლეობის დიდი ნაწილი აქცია იძულებით გადაადგილებულ პირებად, რომელთა უმრავლესობა თავდაპირველად უსახლკაროდ დარჩა. წლების განმავლობაში მიმდინარეობდა მუშაობა დევნილთათვის საცხოვრებელი პირობების გასაუმჯობესებლად, თუმცა მათ გარკვეულ ნაწილს დღესაც არა აქვს საკუთარი სახლები. ამასთანავე, ზოგიერთ შემთხვევაში პრობლემად რჩება დევნილთა დასახლებებში მოძველებული და მწყობრიდან გამოსული საყოფაცხოვრებო ინფრასტრუქტურა.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, მომდევნო წლებში დაგეგმილია დევნილთა ახალი დასახლებების მშენებლობა და არსებულებში ინფრასტრუქტურის განვითარება. აუცილებელია დევნილთა დასახლებებისათვის ნაგავშიდი მანქანებისა და ნაგვის ურნების შესყიდვა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- იძულებით გადაადგილებულ პირთა საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება;
- დევნილთა დასახლებებში სანიტარიული პირობების გაუმჯობესება;
- წყალმომარაგების სისტემების გამართული და შეუფერხებელი ფუნქციონირება;
- დევნილთა დასახლებებში შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობის შედეგად ეკონომიკური აქტივობის ზრდა და მოსახლეობის დასაქმება.

პრიორიტეტი: წყლით უზრუნველყოფის ერთიანი სისტემის ინსტიტუციური მოწყობისა და განვითარების ღონისძიებები

რეგიონებში წყლით მომარაგების სისტემის განვითარება მნიშვნელოვანი ფაქტორია ეკონომიკური განვითარების დასაჩქარებლად. ამიტომ აუცილებელია ჩატარდეს მისი სამშენებლო-სარეაბილიტაციო სამუშაოები და სისტემის შემდგომი განვითარებისათვის განხორციელდეს სახელმწიფო მხარდაჭერის ღონისძიებები.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- ყოველწლიურად წყალმომარაგების არსებული ქსელების მოვლის, რეაბილიტაციის, განვითარებისა და მოდერნიზაციის სამუშაოების ჩატარება;
- წყალმომარაგების სისტემების არმქონე სოფლებში, ქალაქებისა და დაბების უბნებში აუცილებელ სამშენებლო სამუშაოთა ჩატარება;

- რეგიონებში წყლის მიწოდებისთვის პასუხისმგებელი სამსახურების მეშვეობით მართვის თანამედროვე სისტემის დანერგვა და მოსახლეობის წყლის რესურსებით მომარაგების ეფექტიანი უზრუნველყოფა.

მოსალოდნელი შედეგი:

რეგიონებში წყალმომარაგების ქსელების სამშენებლო-სარეაბილიტაციო სამუშაოების შედეგად მოსახლეობის წყლით შეუფერხებელი მომარაგების უზრუნველყოფა.

მუხლი 44. საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო

პრიორიტეტი: სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმა (საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ნაწილი)

საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო 2008 წლიდან ახორციელებს სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმას. ეს პრიორიტეტი მიზნად ისახავს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობას და მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებას, ასევე პროკურატურის ეფექტიანი სისტემის შექმნას და დანაშაულის, მათ შორის, არასრულწლოვანთა დანაშაულის, რაოდენობის შემცირებას. აღნიშნული რეფორმა ითვალისწინებს საქართველოს ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის დანერგვას, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემის გაუმჯობესებას, პროკურატურის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას და ელექტრონული საქმისწარმოების სისტემის დანერგვას.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- უწყებათაშორისი საბჭოს საქმიანობის კოორდინაცია;
- საქართველოს ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსიდან გამომდინარე, შესაბამისი სამართლებრივი დოკუმენტების მომზადება;
- ნაფიც მსაჯულთა სისტემის დანერგვის ხელშეწყობა;
- პროკურატურის თანამშრომელთა პროფესიული მომზადება;
- სისხლის სამართლის საქმის ინტეგრირებული მართვის სისტემის შექმნა;
- პროკურატურის საზოგადოებრივი საბჭოს შექმნა;
- დაზარალებულთა საკონსულტაციო ცენტრების ფარგლებში დანაშაულის პოტენციური მსხვერპლისთვის საჭირო პირველადი კონსულტაციის გაწევა;
- საზოგადოებრივი პროკურატურის ფარგლებში დანაშაულის პრევენციისკენ მიმართული ღონისძიებების ორგანიზება;
- არასრულწლოვანთა დანაშაულის პრევენციის სახელმწიფო კონცეფციის შექმნის ხელშეწყობა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმაში ჩართულ უწყებებს, საერთაშორისო და ადგილობრივ ორგანიზაციებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავება და მიმდინარე რეფორმის მონიტორინგის უზრუნველყოფა;
- საქართველოს ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის შესაბამისად სრულყოფილი სამართლებრივი რეჟიმის შექმნა;
- პროკურატურის თანამშრომელთა პროფესიული და წარმატებული საქმიანობა, გამოძიებისა და დევნის ორგანოების მონაცემთა ერთიანი ბაზის შექმნა;
- პროკურატურის ეფექტიანობის, გამჭვირვალობის და საზოგადოებისადმი ანგარიშვალდებულების ზრდა, დანაშაულის პრევენცია და არასრულწლოვანთა დანაშაულის რაოდენობის შემცირება.

პრიორიტეტი: „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს“ ელექტრონული გამოქვეყნება და ნორმატიული აქტების სისტემატიზება

საქართველოს საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფისა და მისი საერთაშორისო კანონმდებლობასთან ჰარმონიზების მიზნით რეგულარულად ხორციელდება საქართველოს კანონმდებლობაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანა. ეს, თავის მხრივ, მოითხოვს საქართველოს ნორმატიული აქტების ბაზის ოფიციალური ვერსიის მომხმარებლისათვის ხელმისაწვდომობის ოპერატიულად უზრუნველყოფას.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს“ ოფიციალური ვებგვერდის შექმნა, რომელზედაც განთავსდება საქართველოს ნორმატიული აქტების კოდიფიცირებული ელექტრონული ვერსიები, რაც აამაღლებს მოსახლეობის ინფორმირებულობის დონეს.

მოსალოდნელი შედეგი:

მონაცემთა ბაზაში არსებული ინფორმაცია იქნება საიმედო, ოპერატიული და მუდმივად განახლებადი, რაც უზრუნველყოფს საქართველოს კანონმდებლობის საჯაროობის ზრდას.

პრიორიტეტი: მომხმარებელზე ორიენტირებული, ერთიანი, დაცული და მუდმივად განახლებადი სამოქალაქო რეესტრის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა

გასულ წლებში სამოქალაქო რეესტრის სააგენტომ დაიწყო მნიშვნელოვანი რეფორმები, რომლებიც მიზნად ისახავს საინფორმაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით მოსახლეობის იდენტიფიცირების სისტემის სრულყოფას, ასევე საქართველოს კანონმდებლობით სამოქალაქო რეესტრისთვის დაკისრებული ფუნქციების ეფექტიანად შესრულებას. თუმცა აღნიშნულ სფეროში მიმდინარე რეფორმების წარმატებით განსახორციელებლად საჭიროა სხვა, დამატებითი ღონისძიებების გატარება.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- ელექტრონული საიდენტიფიკაციო ბარათების შემოღება;
- დამისამართების პროექტის პროგრამული უზრუნველყოფის დანერგვა;
- საარჩევნო სიების ავტომატური გენერაციის პროგრამული უზრუნველყოფა;
- მონაცემთა ბაზაში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი ბიომეტრიული

მონაცემების ასახვა;

- „იუსტიციის სახლების“ სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოებში მონაწილეობა და მოქალაქის „დახლის პრინციპით“ და „ერთი ფანჯრის პრინციპით“ მომსახურების მიზნით ტერიტორიული სამსახურების თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად მოწყობა.

მოსალოდნელი შედეგი:

შეიქმნება ზუსტი, ერთიანი, დაცული, მუდმივად განახლებადი და ელექტრონულ მმართველობაზე დაფუძნებული მონაცემთა ბაზა, რაც უზრუნველყოფს მოქალაქეობის, სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის, მიგრაციის, დოკუმენტების აპოსტილით დამოწმებისა და ლეგალიზაციის, საქართველოს მოქალაქეთა და საქართველოში მცხოვრებ უცხოელთა რეგისტრაციის, პირადობის მოწმობისა და პასპორტის გაცემასთან დაკავშირებული პროცესის ეფექტიანად წარმართვას.

პრიორიტეტი: საჯარო რეესტრის, მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრის წარმოება და ყველა დაინტერესებული პირისთვის ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

ქვეყნის განვითარებასთან ერთად იზრდება ინფორმაციაზე მოთხოვნა. შესაბამისად, აუცილებელია საქართველოში არსებობდეს ერთიანი რეესტრი, რომელშიც აისახება ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა ქონებრივი უფლებები, ვალდებულებები და საჯარო სამართლებრივი შეზღუდვები. ეს შესაძლებლობას მისცემს ყველა დაინტერესებულ პირს, საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნების დაცვით მიიღოს ამომწურავი ინფორმაცია რეგისტრირებული მონაცემების შესახებ.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- საჯარო სამართლის იურიდიული პირის — საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს სარეგისტრაციო სამსახურების ცენტრალიზაცია და მომსახურების დეცენტრალიზაცია (მომსახურების ავტორიზებულ პირთა მეშვეობით გაწევა);

- სააგენტოს თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ტრენინგების ჩატარება;

- სააგენტოს ოფისების სათანადოდ მოწყობა და „იუსტიციის სახლების“ სამშენებლო/სარემონტო სამუშაოებში მონაწილეობა;

- სააგენტოს ოფისებს შორის კავშირისა და მომსახურების გაუმჯობესების მიზნით, ახალი ტექნოლოგიების განვითარება და დანერგვა.

მოსალოდნელი შედეგი:

სააგენტოს თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება, ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება ხელს შეუწყობს ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა ქონებრივი უფლებებისა და ვალდებულებების ამსახველი ერთიანი რეესტრის წარმოებას და ამ რეესტრში დაცული ინფორმაციის სიზუსტეს და ხელმისაწვდომობას.

პრიორიტეტი: სააღსრულებო სისტემის თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად მოწყობა

სამართლებრივი სისტემის დახვეწასა და სამართლებრივი ურთიერთობების განვითარებასთან ერთად იზრდება სააღსრულებო სისტემის მნიშვნელობა. აუცილებელია გაგრძელდეს გასულ წლებში ამ მიმართულებით დაწყებული რეფორმები, რათა შეიქმნას ეფექტიანი და ოპერატიული სააღსრულებო სისტემა.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- ტერიტორიული ორგანოების თანამედროვე ოფისებით აღჭურვა;
- არსებული საინფორმაციო-საკომუნიკაციო სისტემების გაუმჯობესება და ახალი სისტემების დანერგვა;
- პროფესიული კადრების შერჩევის ოპტიმალური სისტემის დანერგვა.

მოსალოდნელი შედეგი:

გატარებული რეფორმების შედეგად შესაძლებელი გახდება სასამართლო გადაწყვეტილებების დროული და ეფექტიანი აღსრულება.

პრიორიტეტი: საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემის თანამშრომელთა გადამზადება და სასწავლო ცენტრის განვითარება

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემის თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სახელმწიფო სტრუქტურის მომსახურების გასაუმჯობესებლად და სამინისტროს საქმიანობის ეფექტიანობის ასამაღლებლად. შესაბამისად, აუცილებელია სათანადო ტრენინგების ჩატარება.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- „ტრენინგსაჭიროებათა განსაზღვრის სტანდარტული მოდელის“ მიხედვით, საჭირო ტრენინგების განსაზღვრა და ფოკუსჯგუფების მოწყობა;
- სათანადო სტანდარტების გათვალისწინებით, ტრენინგთა შერჩევა და სწავლების მეთოდის განსაზღვრა.

მოსალოდნელი შედეგი:

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემაში განსაზღვრულ სფეროებში ჩატარებული სათანადო ტრენინგები ხელს შეუწყობს სისტემის თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლებას და მომსახურების ხარისხის ზრდას.

პრიორიტეტი: ეროვნული საარქივო ფონდის დაცულობის, მომსახურების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

ამჟამად საქართველოს ეროვნულ არქივში არ არის შესაბამისი პირობები, რომლებიც უზრუნველყოფს იქ არსებული დოკუმენტების დაცვას და შენარჩუნებას; ასევე არსებობს განსაკუთრებული ღირებულების ეროვნული საარქივო ფონდის, საისტორიო და კინოფოტოფონოდოკუმენტების განადგურების საფრთხე. მისი აღმოფხვრის მიზნით საჭიროა სათანადო ინფრასტრუქტურის შექმნა და საქართველოს ეროვნულ არქივში თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი, სწრაფი და ხარისხიანი მომსახურების დანერგვა.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- საქართველოს ეროვნული არქივის ტერიტორიული ორგანოების ცენტრალიზაცია;
- მოქალაქეთა მომსახურების სისტემის განვითარება და სრულყოფა;
- ეროვნული საარქივო ფონდის ელექტრონული დოკუმენტების არქივის (მათ შორის, სადაზღვევო ფონდის) შექმნა;
- თბილისში მდებარე ცენტრალური არქივის საცავებში კონდიციონებისა და ვენტილაციის ავტომატური სისტემების მოწყობა.

მოსალოდნელი შედეგი:

ეროვნული არქივის რეგიონული ოფისების ცენტრალიზაცია, ინფრასტრუქტურის განახლება, საარქივო ფონდის დაცვა-შენახვის სისტემის გაუმჯობესება და ელექტრონული არქივის ფონდის შექმნა გახდება სახელმწიფო ორგანოების, იურიდიული და ფიზიკური პირების დროული საინფორმაციო მომსახურების წინაპირობა.

პრიორიტეტი: ელექტრონული მმართველობის განვითარება

სახელმწიფო სექტორში ელექტრონული მმართველობის დანერგვა ამ სექტორის გამართულად მუშაობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პირობაა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, აუცილებელია მონაცემთა გაცვლის ერთიანი ინფრასტრუქტურის შექმნა, რაც ხელს შეუწყობს მოსახლეობისთვის იაფი, მოხერხებული და სწრაფი ელექტრონული საინფორმაციო მომსახურების გაწევას. ამასთანავე, ინფორმაციული ტექნოლოგიების ფართოდ გამოყენება მოითხოვს სათანადო ყურადღებას ინფორმაციის უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- სახელმწიფოში არსებული ელექტრონული ინფორმაციების ერთიან, ლოგიკურ სისტემაში მოქცევა და ქვეყნის მასშტაბით ერთიანი საინფორმაციო სისტემის შექმნა;
- ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკის შემუშავება და კომპიუტერულ ინციდენტებზე მონიტორინგისა და სწრაფი რეაგირების ეფექტიანი მექანიზმების დანერგვა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ახალი ტიპის საინფორმაციო სერვისების განხორციელება და, ფაქტობრივად, მოსახლეობის „ერთი ფანჯრის პრინციპით“ მომსახურება;
- ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკის განხორციელების გზით ინფორმაციის დაცვის უფრო ეფექტიანი სისტემების შემუშავება.

მუხლი 45. საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტრო

პრიორიტეტი: სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმა (საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს ნაწილი)

პატიმრების საცხოვრებელი პირობების გასაუმჯობესებლად და ციხეების გადატვირთულობის შესამცირებლად გასატარებელი ღონისძიებები გულისხმობს ახალი დაწესებულებების აშენებას. პატიმართა ოჯახებთან ურთიერთობის უფლების გამოყენების უზრუნველსაყოფად აუცილებელია მოკლე- და გრძელვადიანი ვიზიტებისათვის განკუთვნილი ადგილების შექმნა, პატიმართა მიერ განათლების მისაღებად კი — დისტანციური სწავლების პროგრამების განსაზღვრა. მსჯავრდებულთა გარანტიების გასაძლიერებლად აუცილებელია პატიმრობის კოდექსით გათვალისწინებული გასაჩივრების ახალი პროცედურების ხელმისაწვდომობა და პატიმართა უფლებების (გასაჩივრების, დისციპლინური და ადმინისტრაციული პროცედურების) შესახებ მათი ცნობიერების ამაღლება.

პრობაციის ეროვნული სააგენტოს საქმიანობის სპეციფიკური ხასიათი, პირობით მსჯავრდებულთა საზოგადოებაში ინტეგრაცია მოითხოვს მთელი სისტემის მაღალკვალიფიციური კადრებით დაკომპლექტებას, მათი პროფესიული უნარ-ჩვევების სისტემატურ სრულყოფას, უცხო ქვეყნების ანალოგიური სამსახურების გამოცდილების გაზიარებას და ქვეყნის რეალობასთან მისადაგებას. პირობით მსჯავრდებულის არასაპატიმრო გარემოში ყოფნა მართებულია და გამართლებულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ, გარდა ზოგადი კონტროლისა, მუშაობა წარმართება მსჯავრდებულის

კრიმინალური ქცევის პრევენციის მიზნითაც, რაც მოიცავს სარეაბილიტაციო და საინტეგრაციო პროგრამების განხორციელებას.

ამჟამად იურიდიული დახმარების სამსახური საქართველოს თითქმის მთელ ტერიტორიაზე უზრუნველყოფს იურიდიულ დახმარებას მხოლოდ 11 იურიდიული დახმარების ბიუროს და 3 საკონსულტაციო ცენტრის მეშვეობით. შესაბამისად, ოფისების სიმცირისა და საქართველოში არსებული სოციალური ფონის გათვალისწინებით, მოქალაქეებისათვის კვლავ პრობლემურია უფასო სამართლებრივი დახმარებით სარგებლობა. აგრეთვე მნიშვნელოვანია, რომ მოქალაქეებს ემსახურებოდნენ მაღალკვალიფიციური იურისტები, რომლებიც შესაბამის პროფესიულ სტანდარტებს აკმაყოფილებენ. გარდა ამისა, საქართველოს ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობისა და სხვა მნიშვნელოვანი გამოწვევების გათვალისწინებით, აუცილებელია კადრების სათანადო გადამზადების უზრუნველყოფა. აგრეთვე, მიუხედავად იმისა, რომ უფასო იურიდიული დახმარება სახელმწიფოს მიერ გარანტირებულია, საზოგადოების მნიშვნელოვან ნაწილს კვლავ არ აქვს საკმარისი ინფორმაცია უფასო სამართლებრივი დახმარებით სარგებლობის უფლებისა და საზოგადოებრივი ადვოკატების საქმიანობის შესახებ, რაც სახაზინო ადვოკატის ნეგატიური სტერეოტიპის ნგრევისა და იურიდიული დახმარების სამსახურის მიმართ ნდობის გამყარების აუცილებელი წინაპირობაა.

შესაბამისად, აღნიშნული პრიორიტეტის ფარგლებში განსახორციელებელია შემდეგი ღონისძიებები:

- საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სასჯელაღსრულების სისტემის ჩამოყალიბება
  - პატიმრობის პირობების გაუმჯობესება;
  - ციხეების გადატვირთულობის შემცირება;
  - პატიმართა სამართლებრივი გარანტიების გაძლიერება;
- პრობაციის სრულყოფილი სისტემის ჩამოყალიბება
  - პრობაციის სააგენტოს ადმინისტრაციული შესაძლებლობების განვითარება;
  - საკანონმდებლო ბაზის განვითარება;
  - ზედამხედველობის სისტემის გაუმჯობესება;
  - სარეაბილიტაციო პროგრამებისა და საზოგადოების ჩართულობის განვითარება;
  - უწყებათა შორის კოორდინაციის უზრუნველყოფა და პრობაციის შესახებ საზოგადოების ინფორმირებულობის გაზრდა;
- უფასო იურიდიული დახმარება
  - უფასო იურიდიული დახმარების პროგრამა, მენეჯმენტი და ადმინისტრირება;
  - იურიდიული დახმარების ხელმისაწვდომობის გაზრდა;
  - მაღალი ხარისხის მომსახურების უზრუნველყოფა;
  - იურიდიული დახმარების სისტემის მაღალი საზოგადოებრივი ცნობადობა;

— იურიდიული დახმარების სამსახურის საქმიანობის დამოუკიდებლობისა და გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სასჯელაღსრულების სისტემის ჩამოყალიბება გააუმჯობესებს პატიმართა საცხოვრებელ პირობებს, სრულყოფს პატიმართა ოჯახებთან ურთიერთობის უფლების გამოყენებას რესოციალიზაციის მიზნით; განათლების ქმედითი პროგრამების შემუშავება უზრუნველყოფს პატიმართა მიერ განათლების მიღებას და ხელს შეუწყობს მათ გამოსწორებას. მსჯავრდებულთა რესოციალიზაცია, რეაბილიტაცია და გამოსწორება შეამცირებს დანაშაულის განმეორებით ჩადენის ალბათობას;
- შეიქმნება მაღალკვალიფიციური თანამშრომლებით დაკომპლექტებული, დახვეწილი კონტროლის მექანიზმისა და პირობით მსჯავრდებულთა რესოციალიზაციისა და საზოგადოებაში ინტეგრაციისათვის სრულფასოვანი დახმარების გაწევის შესაძლებლობის მქონე საჯარო სამართლის იურიდიული პირი — არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ეროვნული სააგენტო;
- უფასო იურიდიული დახმარება უფრო ხელმისაწვდომი გახდება და გაუმჯობესდება მომსახურების ხარისხი;
- გაიზრდება საზოგადოების ინფორმირებულობა უფასო იურიდიული დახმარებით სარგებლობის უფლების შესახებ.

პრიორიტეტი: საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბება

პატიმრების საცხოვრებელი პირობების გასაუმჯობესებლად გასატარებელი ღონისძიებები გულისხმობს: ძველ დაწესებულებებში სარეკონსტრუქციო-სარემონტო სამუშაოების ჩატარებას, ზოგიერთი დაწესებულების ავტოტრანსპორტით და დიზელ-გენერატორებით, ხელბარგის რენტგენის აპარატითა და სხვა ძირითადი საშუალებებით აღჭურვას. მსჯავრდებულთა სამედიცინო მომსახურების გასაუმჯობესებლად აუცილებელია სამედიცინო პუნქტების გარემონტება და შესაბამისი ტექნიკით აღჭურვა; პატიმართა კვების სრულყოფისათვის საჭიროა სასურსათო ულუფების ნორმატივის ზრდა, ზოგიერთი დაწესებულების სამზარეულოებისა და სასადილო ოთახების გარემონტება, აგრეთვე სამზარეულო ინვენტარით აღჭურვა; სასჯელაღსრულების სისტემის უკეთ მუშაობისათვის აუცილებელია საქმისწარმოების, საკადრო და პატიმართა სპეციალური აღრიცხვის ერთიანი მონაცემთა ბაზის არსებობა. სასჯელაღსრულების დაწესებულებების თანამშრომელთა სოციალური დაცვის გაუმჯობესების მიზნით აუცილებელია მათი დაზღვევა.

სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში განთავსებულ პირთა სამედიცინო მომსახურების სტანდარტები და ხარისხი არ უნდა განსხვავდებოდეს სამოქალაქო სექტორში არსებული სამედიცინო მომსახურების სტანდარტებისა და ხარისხისაგან.

სასჯელადსრულების დეპარტამენტისა და სასჯელადსრულების დაწესებულებების ფუნქციონირების გასაუმჯობესებლად აუცილებელია დეპარტამენტისა და დაწესებულებების თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება.

შესაბამისად, აღნიშნული პრიორიტეტის ფარგლებში განსახორციელებელია შემდეგი ღონისძიებები:

- საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბება;
- პენიტენციური სისტემისათვის კადრების მომზადება;
- სასჯელადსრულების დაწესებულებებში განთავსებულ პირთა ჯანმრთელობის დაცვის ხელშეწყობა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- გაუმჯობესდება პატიმართა ყოფითი პირობები;
- ამაღლება სისტემაში დასაქმებული პირების კვალიფიკაცია და გაუმჯობესდება დასაქმებულთა სამუშაო პირობები;
- სასჯელადსრულების სამედიცინო სისტემის სამოქალაქო სექტორის ჯანმრთელობის დაცვის სისტემასთან ინტეგრაციით ამაღლება პატიმართა ჯანმრთელობის დაცვის ხარისხი.

მუხლი 46. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო

პრიორიტეტი: საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის ხელშეწყობა

საქართველოს ტერიტორიის 20 პროცენტი ოკუპირებულია რუსეთის ფედერაციის მიერ, შეუსრულებელია 2008 წლის 12 აგვისტოს შეთანხმება ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ, რუსეთის ფედერაცია და მისი მარიონეტული რეჟიმები აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში არღვევენ საერთაშორისო სამართლის აღიარებულ ნორმებსა და პრინციპებს. საერთაშორისო ორგანიზაციები ვერ ახორციელებენ საქართველოს ოკუპირებულ რეგიონებში არსებული მდგომარეობის მონიტორინგს.

აღნიშნული სიტუაციის გათვალისწინებით, გაგრძელდება დიპლომატიური ძალისხმევა ორმხრივ და მრავალმხრივ ფორმატებში, საერთაშორისო თანამეგობრობის დახმარებით, საქართველოს დეოკუპაციისა და ოკუპანტი სახელმწიფოს მხრიდან საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის და სუვერენიტეტის პატივისცემის უზრუნველსაყოფად. აგრეთვე გაგრძელდება მუშაობა ჟენევის საერთაშორისო მოლაპარაკებების ფორმატში; ამასთანავე, წარიმართება მუშაობა საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიების არაღიარების მიმართულებით და ოკუპირებული ტერიტორიების მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიის განსახორციელებლად საერთაშორისო მხარდაჭერის კონსოლიდაციისათვის.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ საქართველოს ოკუპირებულ რეგიონებში არსებულ მდგომარეობასთან დაკავშირებით რუსეთის ფედერაციის მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შეუსრულებლობის შესახებ შესაბამისი დოკუმენტების მიღება;
- ჟენევის მოლაპარაკებების ფორმატში დევნილთა და იძულებით გადაადგილებულ პირთა უსაფრთხო და ღირსეული დაბრუნების უზრუნველყოფის მიზნით კონკრეტულ მოქმედებებზე შეთანხმება;
- საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიების არაღიარების პოლიტიკის განმტკიცება.

პრიორიტეტი: ეკონომიკური და კულტურული დიპლომატია

მდგრადი ეკონომიკური განვითარების მიზნით აუცილებელია თანამედროვე საერთაშორისო ეკონომიკურ ურთიერთობებში საქართველოს სრულფასოვანი მონაწილეობა და ამ პროცესებში დიპლომატიური ურთიერთობების აქტიური გამოყენება.

საერთაშორისო კულტურული თანამშრომლობა მნიშვნელოვან როლს ასრულებს მსოფლიოში ქვეყნის პოზიტიური და ობიექტური იმიჯის დამკვიდრებაში. ქვეყნის კულტურისა და ინტელექტუალური პოტენციალის წარმოჩენა შეიძლება იქცეს საგარეო პოლიტიკის ეფექტიან იარაღად, რომელიც მსოფლიოში საქართველოს ადეკვატური იმიჯის შექმნით ქვეყნის საგარეო-პოლიტიკური და ეკონომიკური ინტერესების განხორციელებას შეუწყობს ხელს.

აღნიშნული მიმართულებებით დაგეგმილი ძირითადი ღონისძიებებია:

- ექსპორტის მხარდაჭერა და ქართული პროდუქციისათვის ახალი ბაზრების მოპოვების ხელშეწყობა;
- კომპეტენციის ფარგლებში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა;
- ენერგომომარაგების მარშრუტების დივერსიფიცირების ხელშეწყობა;
- საზღვარგარეთ ქართული კულტურისა და ინტელექტუალური პოტენციალის წარმოჩენის ხელშეწყობა;
- BSEC-ისა და სუამის ფორმატებში თანამშრომლობა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ქართული პროდუქციისათვის ახალი ბაზრების მოპოვება;
- ქვეყნის საბანკო და საინვესტიციო სექტორებში მნიშვნელოვანი რაოდენობის უცხოური ფინანსური კაპიტალის მოზიდვა;
- საქართველოს ენერგოუსაფრთხოების განმტკიცების მიზნით ალტერნატიული ენერგოპროექტების განხორციელება.

პრიორიტეტი: ევროკავშირთან ინტეგრაცია

ევროკავშირთან ინტეგრაციის პროცესის გაძლიერება ხელს შეუწყობს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის სავაჭრო-ეკონომიკური თანამშრომლობის ინტენსიფიკაციას და მოქალაქეთა თავისუფალ მიმოსვლას, ასევე განამტკიცებს საქართველოს უსაფრთხოებას.

დაგეგმილია საქართველო-ევროკავშირის თანამშრომლობის განვითარება სხვადასხვა პრიორიტეტული მიმართულებით, მათ შორის, „აღმოსავლეთის პარტნიორობის“ ფარგლებში, როგორც ორმხრივი, ისე მრავალმხრივი თანამშრომლობის ფორმატში.

საქართველოს პრიორიტეტებს შორის აღსანიშნავია „აღმოსავლეთის პარტნიორობის“ ინიციატივით შემოთავაზებული ისეთი პერსპექტივები, როგორებიცაა ასოცირებისა და ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებების გაფორმება, სავიზო რეჟიმის ეტაპობრივი ლიბერალიზაცია, ლეგალური მობილურობის ხელშეწყობა და ა. შ..

მოსალოდნელი შედეგები:

- ასოცირების შესახებ შეთანხმების თაობაზე მოლაპარაკებების წარმოება;
- ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების გაფორმების მიზნით მოლაპარაკებების დაწყება/წარმართვა;
- საქართველოსა და ევროკავშირს შორის გამარტივებული სავიზო რეჟიმის შემოღება;
- ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში საქართველოს მოქალაქეთა ლეგალური შრომითი მიგრაციის ხელშეწყობა;
- ევროკავშირთან სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციისა და სხვა საკვები პროდუქტების გეოგრაფიული აღნიშვნების ურთიერთდაცვისა და საერთო საავიაციო სივრცის შესახებ შეთანხმებების ხელმოწერა და ძალაში შესვლა.

პრიორიტეტი: ნატო-ში გაწევრების ხელშეწყობა

ნატო-ში გაწევრება არის ქვეყნის საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი, რომელიც უზრუნველყოფს საქართველოს ეროვნულ უსაფრთხოებას.

ნატო-ში გაწევრების ხელშეწყობის მიზნით განხორციელდება:

- ნატო-საქართველოს კომისიის ფარგლებში ალიანსთან ინტენსიური თანამშრომლობა;
- წლიური ეროვნული პროგრამის განხორციელება;
- ალიანსის სამიტებისთვის მომზადება;

- ორმხრივი და მრავალმხრივი კონსულტაციების ჩატარება;
- ალიანსთან თანამშრომლობა „პარტნიორობა მშვიდობისათვის“ პროგრამის და ევროატლანტიკური პარტნიორობის საბჭოს ფარგლებში.

მოსალოდნელი შედეგები:

- წლიური ეროვნული პროგრამის წარმატებით განხორციელების შედეგად ნატო-ს სტანდარტებთან მიახლოება და ნატო-ში ინტეგრაციის პროცესის დაჩქარება;
- მოკავშირეების მიერ საქართველოს ნატო-ში ინტეგრაციის გზაზე პოზიტიური გადაწყვეტილებების მიღება.

პრიორიტეტი: ორმხრივი და მრავალმხრივი თანამშრომლობა

საქართველოს წინაშე არსებულ გამოწვევებზე ეფექტიანი რეაგირებისა და საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტების განხორციელების მიზნით აუცილებელია ორმხრივი და მრავალმხრივი ურთიერთობების შემდგომი განვითარება, რის უზრუნველსაყოფად დაგეგმილია:

- რეგიონულ ფორმატებში აქტიური თანამშრომლობა;
- ყოველწლიური ორმხრივი პოლიტიკური კონსულტაციების ჩატარება, აგრეთვე მაღალი და უმაღლესი დონის ვიზიტების ორგანიზება;
- ამერიკის შეერთებულ შტატებთან თანამშრომლობის შემდგომი განვითარება, განსაკუთრებით — სტრატეგიული პარტნიორობის ქარტიის ფარგლებში;
- ევროპის ქვეყნებთან თანამშრომლობის შემდგომი განვითარება;
- ცენტრალური და ლათინური ამერიკის, აზიის და წყნარი ოკეანის რეგიონის ქვეყნებთან ურთიერთობების ჩამოყალიბება/განვითარება;
- კორეის რესპუბლიკაში, სინგაპურში, ავსტრალიაში, არგენტინაში საელჩოების გახსნა და კუბაში წარმომადგენლობის გახსნა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- მეზობელ ქვეყნებთან ურთიერთხელსაყრელი თანამშრომლობის განვითარება;
- სუამისა და BSEC-ის ფორმატებში რეგიონული და რეგიონთაშორისი თანამშრომლობის გაძლიერება და კონკრეტული პროექტების განხორციელება;
- საქართველოს საგარეო პოლიტიკური მიზნების მიმართ ევროპის ქვეყნების მხარდაჭერის უზრუნველყოფა;
- ამერიკის შეერთებულ შტატებთან სტრატეგიული პარტნიორობის ქარტიით გათვალისწინებული პროექტების განხორციელება და ამ დოკუმენტით განსაზღვრული პრიორიტეტების ორმხრივ ხელშეკრულებებში გადატანა; ამერიკის შეერთებული შტატების მიერ საქართველოში მიმდინარე პროცესებთან დაკავშირებით საქართველოსთვის სასურველი პოზიციის შენარჩუნება და აქტიური მხარდაჭერა ორმხრივ და მრავალმხრივ ფორმატებში;
- ჩრდილოეთი და სამხრეთი ამერიკის, აზიისა და აფრიკის სახელმწიფოებთან ორმხრივი პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობების განვითარება

და გაღრმავება; ამ რეგიონების ქვეყნების მიერ საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიების არაღიარების პოლიტიკის შენარჩუნება/განმტკიცება.

პრიორიტეტი: საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეების დაცვა და მათი მომსახურების ეფექტიანობის ზრდა

საზღვარგარეთ მყოფ საქართველოს მოქალაქეებზე ზრუნვა, მათი უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვა სახელმწიფოს ერთ-ერთი უმთავრესი მოვალეობაა. ამ მიზნით მნიშვნელოვანია საკონსულო ქსელის გაფართოება, რაც ხელს შეუწყობს საქართველოს მოქალაქეთა დაცვის ეფექტიანობის გაზრდას. განხორციელება კრიზისულ სიტუაციებში საქართველოს მოქალაქეთათვის ეფექტიანი დახმარების გაწევა, დიპლომატიური მისიებისა და საკონსულო სამსახურების ქსელის გაფართოება-ოპტიმიზაცია.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეების უფლებების უკეთ დაცვა;
- საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეთა მომსახურების ხარისხის ამაღლება;
- საქართველოს მოქალაქეებისთვის უცხოური ვიზების გაცემის პროცედურების გამარტივება.

მუხლი 47. საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო

პრიორიტეტი: თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარება

არსებული მრავალი საფრთხისა და გამოწვევის პირობებში, ასევე მიღებული გამოცდილების გათვალისწინებით, თავდაცვისუნარიანობის ამაღლება და შეიარაღებული ძალების შესაძლებლობების განვითარება საქართველოს მშვიდობიანი განვითარების აუცილებელი პირობაა.

თავდაცვის შესაძლებლობების განვითარების ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი პროგრამებისა და ღონისძიებების განხორციელება:

- სადაზვერვო შესაძლებლობების განვითარება;
- სიმულაციური შესაძლებლობების შემდგომი განვითარება:
  - სიმულაციის სისტემების ფუნქციონირებისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურის შექმნა, განვითარება და შესაბამისი აღჭურვილობით უზრუნველყოფა;
  - სიმულაციის სისტემების განვითარების მიზნით საშტაბო წვრთნების „JCATS“-ის სისტემისთვის სცენარების შედგენა;
  - სამხედრო პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით ახალი სიმულაციური მოწყობილობის ინსტრუქტორთა მომზადების გაგრძელება;
- სარადარო და ჰაერსაწინააღმდეგო სისტემების მოდერნიზაცია;
- ინფრასტრუქტურის მოდერნიზაცია;

- შეიარაღებულ ძალებში ფსიქოლოგიური ოპერაციებისა (PSYOP) და საინფორმაციო ოპერაციების (IO) წარმოების შესაძლებლობების განვითარება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სამხედრო პერსონალის წვრთნების სისტემის გაუმჯობესება;
- სამხედრო პერსონალის წვრთნების სისტემის ახალ გამოწვევებთან და თანამედროვე მოთხოვნებთან თანხვედრის ხარისხის ამაღლება;
- საქართველოს შეიარაღებული ძალების გვარეობების სპეციფიკის გათვალისწინებით მოსამზადებელი-სასწავლო ცენტრების განვითარება.

პრიორიტეტი: თავდაცვის სისტემის მართვის გაუმჯობესება

თავდაცვის სისტემის მართვის გაუმჯობესებისა და სრულყოფისათვის მნიშვნელოვანია თავდაცვის მართვის სფეროში ინსტიტუციური რეფორმების გატარება, რაც უზრუნველყოფს საქართველოს შეიარაღებული ძალების განვითარებას და ხელს შეუწყობს ნატო-სთან თავსებადობას.

შესაბამისად, მნიშვნელოვანია შემდეგი პროგრამებისა და ღონისძიებების განხორციელება:

- თავდაცვის სისტემის მართვის გაუმჯობესება და გადაწყვეტილების მიღების მექანიზმების სრულყოფა;
- თავდაცვის სისტემის განვითარების პროგრამებისა და დაგეგმვის სისტემის შემდგომი სრულყოფა;
- ადამიანური რესურსების მართვის სისტემის დახვეწა:
  - ისეთი პროცედურებისა და სისტემის განვითარება, რომელთა მიზანია სამხედრო პერსონალის რეკრუტირება, შეფასება, პროფესიული განვითარება და წოდებრივი პრინციპით ანაზღაურების სისტემაზე თანამიმდევრულად გადასვლა;
  - თითოეულ რეგიონში რეკრუტირების რეგიონალური ცენტრის დაარსება;
  - წოდებრივი პრინციპით ანაზღაურების სისტემის საფუძველზე სოციალური და ერთჯერადი ფულადი კომპენსაციების საბიუჯეტო დაგეგმვა და შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზისა და მექანიზმების მომზადება/დანერგვა;
  - განახლებული საშტატო/თანამდებობრივი განრიგების ამოქმედება;
  - შერჩეული სამხედრო მოსამსახურეების განახლებული საშტატო/თანამდებობრივი განრიგების მიხედვით თანამდებობებზე დანიშვნა;
  - სამხედრო მოსამსახურეთა აღრიცხვიანობის სისტემის განვითარება;
- ძალთა მართვის ეფექტიანი სისტემის განვითარება;
- სამოქალაქო საზოგადოებასთან აქტიური თანამშრომლობის გაგრძელება.

მოსალოდნელი შედეგი:

სამხედრო პერსონალის მართვის გაცილებით ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება.

პრიორიტეტი: სამხედრო განათლების სისტემის განვითარება და ადამიანური რესურსების მართვა

საქართველოს შეიარაღებული ძალების მოდერნიზაციისა და ტრანსფორმაციის აუცილებელი პირობაა ადამიანური რესურსების მართვისა და განათლების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება და განვითარება. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში პერსონალის მართვისა და განათლების თანამედროვე სისტემის განვითარება შემდეგ ძირითად კომპონენტებს მოიცავს:

- თავდაცვის ეროვნული აკადემიის რეფორმირება და მასში ოთხწლიანი კურსის (ბაკალავრიატის) დანერგვა:

- საქართველოს შეიარაღებული ძალებისათვის მაღალკვალიფიციური, პროფესიული განათლების მქონე სამხედრო და სამოქალაქო სპეციალისტების მომზადება და სამხედრო მეცნიერების განვითარების ხელშეწყობა;

- ქ. გორში აკადემიისათვის სათანადო სამართლებრივი ბაზის შექმნა, აკადემიის მიერ ინსტიტუციური ავტორიზაციის და აკრედიტაციის მიღება;

- აკადემიის სასწავლო კორპუსების და საერთო სამხედრო საცხოვრებლის შესაბამისი ინვენტარითა და ორგტექნიკით აღჭურვა; საჭირო ლაბორატორიების, ელექტრონული ბიბლიოთეკის და სამკითხველო დარბაზის მოწყობა;

- სხვადასხვა უმაღლესი სასწავლებლიდან ქართველ და უცხოელ პროფესორ-მასწავლებელთა მოწვევა; სპეციალობების (ავტომობილები და საავტომობილო მეურნეობა; ტრანსპორტის მენეჯმენტი; კომპიუტერული სისტემები და ქსელები; ბიზნესის ორგანიზაცია და მართვა, საერთაშორისო ურთიერთობები) და კათედრების (ეკონომიკისა და მენეჯმენტის კათედრა; საერთაშორისო ურთიერთობებისა და პოლიტიკურ-მეცნიერებათა კათედრა; ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა კათედრა; ავტომობილების ტექნიკური მომსახურებისა და სატრანსპორტო გადაზიდვების კათედრა; ინფორმატიკისა და კომპიუტერული ტექნოლოგიების კათედრა; საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა კათედრა) ჩამოყალიბება და მსმენელთა მიღება;

- კადეტთა სამხედრო ლიცეუმის განვითარება:

- ქ. ქუთაისში ლიცეუმის სასწავლო, ადმინისტრაციული და საცხოვრებელი შენობების შესაბამისი ინვენტარით მოწყობა; სასწავლო ლაბორატორიების და ბიბლიოთეკების განვითარება, სპორტული დარბაზის სათანადო ინვენტარით და ტრენაჟორებით აღჭურვა;

- პედაგოგ-მასწავლებელთა ტესტირება, სასწავლო პროგრამების შედგენა და კადეტთა შესაბამისი კონტინგენტის შერჩევა;

— საქართველოს სხვა რეგიონებში კადეტთა მომზადების სისტემის შემდგომი განვითარება (აღმოსავლეთ საქართველოში ახალი სამხედრო ლიცეუმის ჩამოყალიბება);

- სასწავლო-საწვრთნელი ინფრასტრუქტურის განვითარება:

— ეროვნული სასწავლო ცენტრის „კრწანისის“ შტაბისათვის მოდულისა და სასწავლო სფეროს განვითარებისთვის საჭირო ახალი ინფრასტრუქტურის მოწყობა და შესაბამისი აღჭურვა (სენდვიჩების სასწავლო კლასების აშენება, ავტოპარკის, სპორტული მოედნის, დარბაზის, კავშირგაბმულობის შიდა ქსელის მოწყობა, სატრანსპორტო საშუალებებით უზრუნველყოფა);

— ე. ხონში საწყისი საბრძოლო მომზადების კურსისათვის (BCT) შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა (წელიწადში 1200 რეკრუტი შტატით), ახალი ბაზის შესაბამისი საყაზარმე და საოფისე ავეჯით და სხვა საჭირო მატერიალურ-ტექნიკური საშუალებებით აღჭურვა;

— საპარაშუტო-სადესანტო კურსის შესაბამისი ინვენტარით და საბრძოლო მომზადებისთვის საჭირო სპეციალური ტექნიკით (პარაშუტებით) აღჭურვა, ლაზარეთის საჭირო სამედიცინო ინვენტარით მოწყობა, ავტოპარკის და ოფიცერთა საცხოვრებელი კორპუსის გარემონტება;

- სამეთაურო-საშტაბო კურსის ჩამოყალიბება და განვითარება:

— სამეთაურო-საშტაბო კურსისათვის ადმინისტრაციული შენობის და სასწავლო კლასების შესაბამისი ინვენტარით მოწყობა;

— მაღალკვალიფიციური ქართველი და უცხოელი სპეციალისტების მოზიდვა, სასწავლო პროგრამების სრულყოფა, სასწავლო პროცესის წარმართვისათვის საჭირო სახელმძღვანელოების თარგმნა, ელექტრონული ბიბლიოთეკის მოწყობა, სასწავლო პროცესისთვის საჭირო სიმულაციური საშუალებით (JCATS) უზრუნველყოფა;

— მოსამზადებელი კონტინგენტის გაზრდა, სხვადასხვა გაცვლით პროგრამაში მონაწილეობა;

- ტაქტიკური, ოპერატიული და სტრატეგიული დონის დოქტრინების სრულყოფა:

— სამხედრო საგანმანათლებლო სისტემისათვის საჭირო საოფისე ფართობის გაზრდა და შესაბამისი ტექნიკითა და ინვენტარით აღჭურვა;

— სამხედრო მთარგმნელ-სპეციალისტთა რაოდენობის გაზრდა;

— თარგმნილი და შემუშავებული სახელმძღვანელოების (სხვადასხვა დონის საბრძოლო მომზადების წესდებების) დაბეჭდვა და შეიარაღებული ძალების პირადი შემადგენლობისთვის გაცნობა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- 2014 წელს საქართველოს შეიარაღებული ძალების პირადი შემადგენლობის შევსება და დაკომპლექტება უმაღლესი სამხედრო და სამოქალაქო განათლების მქონე კვალიფიციური პერსონალით — 100 უმცროსი ოფიცრით, სამხედრო-სამეცნიერო შესაძლებლობების გაძლიერება;
- 2012–2013 სასწავლო წლისათვის პირველადი სამხედრო ცოდნისა და უნარ-ჩვევების მქონე, სამხედრო-პატრიოტული განწყობის 300 კადეტის გამოშვება და სამომავლოდ ოფიცერთა კორპუსის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა;
- სასწავლო-საწვრთნელი ინფრასტრუქტურის შესაძლებლობების გაზრდა;
- 2011 წლის განმავლობაში 90-მდე მაღალი დონის მეთაურის და შტაბის ოფიცრის მომზადება;
- საქართველოს შეიარაღებული ძალების საბრძოლო მომზადების დონის ამაღლებისათვის სასწავლო-სახელმძღვანელო ლიტერატურის ბაზის განვითარება.

პრიორიტეტი: ნატო-ში ინტეგრაცია და საერთაშორისო თანამშრომლობა

ნატო-ში ინტეგრაცია და საერთაშორისო თანამშრომლობა ქვეყნის საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის ერთ-ერთი უმთავრესი პრიორიტეტია. ნატო-სთან თანამშრომლობის მიმდინარე ფორმატების ფარგლებში გაგრძელდება აღებული ვალდებულებების შესრულება, ცალკეულ სახელმწიფოებთან თავდაცვის სფეროში ორმხრივი თანამშრომლობა და საერთაშორისო სამშვიდობო ოპერაციებში აქტიური მონაწილეობა. ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია შემდეგი პროგრამებისა და ღონისძიებების განხორციელება:

- პროფესიული განვითარების პროგრამის (PDP) სასწავლო ცენტრის განვითარება;
- საქართველოში ნატო-ს სამეკავშირეო ოფისის გახსნა;
- ყოველწლიური ეროვნული პროგრამის (ANP) ფარგლებში 2011 და შემდგომი წლების ვალდებულებების განსაზღვრა და ნატო-ში წარდგენა;
- დაგეგმვისა და მიმოხილვის პროცესის (PARP) ფარგლებში აღებული ვალდებულებების ეტაპობრივი შესრულება;
- ინდივიდუალური პარტნიორობის პროგრამის (IPP) განხორციელება და შემდგომი წლების პროგრამის დაგეგმვა;
- ნატო-ს ოპერატიული შესაძლებლობების კონცეფციის (OCC) პროგრამაში მონაწილე ქვედანაყოფის (ასეულის) ჩამოყალიბება;
- ნატო-ს საერთაშორისო მისიაში (ISAF) მონაწილეობა:
  - ISAF-ის მისიისთვის შესაბამისი ქვედანაყოფის შერჩევა, პირადი შემადგენლობის დაკომპლექტება, სპეციალობების მიხედვით სწავლების ჩატარება;
  - პირადი შემადგენლობის გადასროლის წინა კურსის შესაბამისად მომზადება (გერმანია, საფრანგეთი და სხვა);

—მოწინავე ჯგუფის გადასროლა, ძირითადი პირადი შემადგენლობის გადასროლა, დარჩენილი კონტინგენტისა და აღჭურვილობის გადატანა.

მოსალოდნელი შედეგი:

ნატო-ს შემფასებელთა ჯგუფის მიერ წლიური ეროვნული პროგრამისა (ANP) და დაგეგმვისა და მიმოხილვის პროცესის (PARP) დადებითი შეფასება; სხვადასხვა საკითხზე ნატო-ს წევრი სახელმწიფოების ექსპერტების რაოდენობის გაზრდა; შეიარაღებული ძალების ქვედანაყოფთა თავსებადობის მიღწევა და ამ სახელმწიფოების სამხედრო ქვედანაყოფებთან ურთიერთქმედების ამაღლება.

მუხლი 48. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო

პრიორიტეტი: საზოგადოებრივი წესრიგისა და სახელმწიფო უსაფრთხოების დაცვის დონის ამაღლება

ბოლო წლებში განხორციელებული წარმატებული რეფორმების შედეგად საქართველოში მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა საზოგადოებრივი წესრიგი, შემცირდა დანაშაულთა რაოდენობა და გაიზარდა მოქალაქეთა უსაფრთხოება. არსებული მიღწევების შენარჩუნებისა და შემდგომი გაუმჯობესებისათვის აუცილებელია სამინისტროს ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, ავტოპარკის განახლება, თანამშრომელთა შესაბამისი აღჭურვილობითა და ინვენტარით უზრუნველყოფა.

აღნიშნული მიმართულებებით დაგეგმილია:

- სამინისტროს ბალანსზე არსებული შენობა-ნაგებობების სრული რეაბილიტაცია და ახალი შენობების მშენებლობა, მათი მიმდებარე ტერიტორიების კეთილმოწყობა და დაცვითი სისტემებით უზრუნველყოფა;
- სამინისტროს ავტოპარკის განახლება;
- საგანგებო სიტუაციების მართვისათვის სასწავლო გეგმების განხორციელება;
- კავშირგაბმულობის საშუალებების ახალი, თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა, რეგიონალური სამმართველოების, მათი განყოფილებებისა და სასაზღვრო-საემიგრაციო გამშვები პუნქტების მუდმივი და შეუფერხებელი კავშირის გაუმჯობესება;
- საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების და წესრიგის უზრუნველყოფა;
- კომპიუტერული და სპეციალური ტექნიკის ეტაპობრივი ცვლა, თანამედროვე ინოვაციური ტექნოლოგიების დანერგვა, უწყვეტი ქსელური კავშირის უზრუნველყოფა;
- ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამოცანათა შესრულებისათვის საინფორმაციო სისტემების შექმნა;
- სამინისტროს მოსამსახურეთა და სამოქალაქო პირთა სადაზღვევო მომსახურების გაუმჯობესება;
- სისხლის სამართლის სტატისტიკის წარმოება უწყებებს შორის შეთანხმებული მემორანდუმის შესაბამისად.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საზოგადოებრივი წესრიგისა და მოქალაქეთა უსაფრთხოების დონის ამაღლება;
- სამინისტროს ობიექტების და განსაკუთრებით მნიშვნელოვან პირთა დაცვის გაუმჯობესება;
- საგანგებო სიტუაციების თავიდან აცილება და მათი შედეგების ლიკვიდაცია;
- ავტოსატრანსპორტო შემთხვევების შემცირება;
- უცხო ქვეყნების სპეცსამსახურების სადაზვერვო და სხვა კანონსაწინააღმდეგო საქმიანობის დროულად გამოვლენა და თავიდან აცილება;
- სახელმწიფოსთვის მოსალოდნელი საფრთხეების პროგნოზირება და პრევენცია;
- სამინისტროს მოსამსახურეთა სოციალური გარანტიების გაუმჯობესება.

პრიორიტეტი: სახელმწიფო საზღვრის დაცვის უსაფრთხოების გაძლიერება

საქართველოსა და მეზობელ ქვეყნებში არსებული სიტუაციების გათვალისწინებით აუცილებელია სახელმწიფო საზღვრის უსაფრთხოების დონის ამაღლება, რისთვისაც საჭიროა სასაზღვრო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, მესაზღვრეთა შესაბამისი სატრანსპორტო საშუალებებითა და ტექნიკით აღჭურვა.

საზღვრის დაცვის გაუმჯობესების მიზნით მომდევნო წლებში საზღვრის ინტეგრირებული მართვის სტრატეგიის განმახორციელებელი სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულია სხვადასხვა ღონისძიების განხორციელება, მათ შორის:

- საქართველო—თურქეთის სახელმწიფო საზღვარზე (სახმელეთო მონაკვეთზე) სასაზღვრო ნიშნების სარეკონსტრუქციო სამუშაოების ჩატარება;
- ევროკავშირის შესაბამისი უწყებების სტანდარტების გათვალისწინებით სახელმწიფო სახმელეთო საზღვარზე სასაზღვრო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და ტექნიკური აღჭურვა (მაღალი გამავლობის ავტოსატრანსპორტი, კვადროციკლები, თოვლმავლები, კავშირგაბმულობისა და საინჟინრო საშუალებები);
- საზღვაო ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და სწრაფმავალი კატარლებით აღჭურვა;
- საერთაშორისო სტანდარტების გათვალისწინებით, მესაზღვრეთა კავშირგაბმულობისა და საინჟინრო საშუალებებით აღჭურვა;
- მესაზღვრეთა პროფესიული დონის ასამაღლებლად მათი ევროკავშირის წევრი ქვეყნების, ამერიკის შეერთებული შტატებისა და თურქეთის რესპუბლიკის შესაბამის სასწავლო ცენტრებში მომზადება და გადამზადება;
- სხვა სახელმწიფო უწყებებთან ერთად ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის, სახელმწიფო საზღვრის ხელშეუხებლობის, სახელმწიფოს, მოქალაქეთა და მათი ქონების უსაფრთხოების დაცვა;
- საზღვაო სივრცეში სუვერენული უფლებების დაცვა და ნაოსნობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სახელმწიფო საზღვრის ხელშეუხებლობის უზრუნველყოფა;
- სახელმწიფო საზღვარზე, სასაზღვრო ზოლში, სასაზღვრო ზონასა და საზღვაო სივრცეში კანონსაწინააღმდეგო ქმედებათა შემცირება;
- ნაოსნობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, ნაოსნობის წესების დაცვა;
- საზღვაო სივრცეში სამაშველო ოპერაციების განხორციელების შესაძლებლობის გაუმჯობესება;
- ნარკოტიკული საშუალებების, იარაღის, ასაფეთქებელი ნივთიერებებისა და მასობრივი განადგურების საშუალებების იმპორტისა და ექსპორტის პრევენცია, გამოვლენა და აღკვეთა;
- კონტრაბანდული საქონლის იმპორტისა და ექსპორტის მინიმუმამდე შემცირება.

პრიორიტეტი: პროფესიული და კვალიფიციური კადრების მომზადების დონის ამაღლება

მაღალკვალიფიციური და მაღალპროფესიული კადრების დეფიციტი სისხლის სამართლის საქმეების გამოძიებასა და სისხლისსამართლებრივ დევნაში გარკვეულ ხარვეზებს იწვევს. ამოქმედდა საქართველოს ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, რომელიც სამართალდამცავთა საქმიანობის ძირითადი სამართლებრივი წყაროა. ამიტომ მნიშვნელოვანია აღნიშნულ საკითხებში კვალიფიციური და პროფესიული კადრების მომზადება. ასევე აუცილებელია საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ შექმნილი სკოლის მანდატურის სამსახურის კვალიფიციური კადრებით მომარაგება, სამომავლოდ მათზე დაკისრებული საქმიანობის ეფექტურობის ასამაღლებლად.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის უზრუნველსაყოფად დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- პოლიციის ოფიცრების სისტემური წვრთნები არასრულწლოვანთა დაკითხვა-დაპატიმრების და მათდამი მოპყრობის, არასრულწლოვანთა დანაშაულის პრევენციისა და მათი პრობლემური ქცევის თაობაზე;
- სამართალდამცავი ორგანოების ყველა თანამშრომლისა და ყველა განშტოების, სკოლის მანდატურთა მომზადება და გადამზადება;
- თეორიისა და პრაქტიკის სინთეზური სწავლება და კურსანტთათვის საჭირო პრაქტიკული უნარ-ჩვევების გამომუშავება;
- საქართველოს ახალ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსთან დაკავშირებით ტრენინგებად სამართალდამცავი ორგანოებიდან კვალიფიციური და პროფესიული კადრების შერჩევა;
- შერჩეული კადრებისათვის შესაბამისი ტრენინგების დაგეგმვა და საჭირო მასალის მომზადება;
- ტრენინგების მიერ სამართალდამცავი ორგანოების ყველა თანამშრომლისათვის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული სიახლეების განმარტება და მომავალში ტრენინგების ჩატარება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სამართალდამცავი ორგანოებისა და სკოლის მანდატურის სამსახურის მაღალკვალიფიციური კადრებით დაკომპლექტება;
- შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლების მიერ ეთიკის კოდექსის პრინციპების სრულყოფილად დაცვა;
- შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლების მიერ საქართველოში მყოფ უცხო ქვეყნის მოქალაქესთან სამართალწარმოების პროცესში ენობრივი ბარიერით გამოწვეული პრობლემების გადაჭრა.

პრიორიტეტი: ეროვნული საგანძურისა და დიპლომატიური წარმომადგენლობების დაცვის უსაფრთხოების დონის ამაღლება

- დაცვის პოლიციის დაცვითი ტექნოლოგიების განვითარებასა და წარმოებაში მსოფლიო ლიდერის — ამერიკული კომპანია AES intellinet-ის სისტემების აპარატურითა და რადიოგადამცემებით აღჭურვა;
- დაცვის პოლიციის ავტოფარების რეკონსტრუქცია, ავტოპარკის განახლება, იმ ობიექტებისათვის, რომლებიც მუდმივ მეთვალყურეობას საჭიროებს, საგუშაგო ჯიხურების დამზადება და მონტაჟი;
- საპატრულო-საგუშაგო ჯგუფის ეკიპირების განახლება;
- დაცვის მუშაკების პროფესიული დონის ამაღლების მიზნით სასროლეთის (ტირის) დარბაზის მშენებლობა.

მოსალოდნელი შედეგი:

დიპლომატიური მისიების, რეზიდენციების, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი სახელმწიფო ობიექტების, ეროვნული საგანძურისა და მნიშვნელოვანი ობიექტების უსაფრთხოება.

პრიორიტეტი: სამინისტროს მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვა

სამინისტროსთვის დაკისრებული ფუნქციების შესრულების დროს ზოგჯერ ხდება მოსამსახურეთა დაჭრა და დასახიჩრება. მათი მკურნალობა და რეაბილიტაცია სახელმწიფოს მოვალეობაა.

სამინისტროს მოსამსახურეთა, თადარიგში დათხოვნილ პირთა, მათი ოჯახის წევრთა და სამინისტროს სასწავლო დაწესებულებების მსმენელთა სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყოფა, სტაციონარული მკურნალობა, ავადობის მიზეზების შესწავლა, დაჭრილთა სამედიცინო რეაბილიტაცია, პენსიონერთა და უნარშეზღუდულთა სამედიცინო შემოწმება, დადგენილი წესით სამხედრო-საექიმო კომისიის ორგანიზება და ჩატარება, შესაძლო საბრძოლო მოქმედებების დროს დაჭრილთათვის სამედიცინო დახმარების აღმოჩენა და ევაკუაციის ორგანიზება სამინისტროს ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულებაა, რომლის განსახორციელებლად აუცილებელია სამედიცინო აპარატურის

განახლება-შეესება, სამედიცინო პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლების უზრუნველყოფა, მედიცინის თანამედროვე მიღწევების გაცნობა და დანერგვა.

მოსალოდნელი შედეგი:

სამინისტროს მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვის მაღალი ხარისხი.

პრიორიტეტი: სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმა (საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ნაწილი)

2008 წლიდან საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო ჩართულია სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმაში. პრიორიტეტის ფარგლებში სამინისტროს სისტემის შემდგომი რეფორმირებისა და დახვეწის მიზანია: ძირითადი სისტემური რეფორმის შედეგად მიღწეული პროგრესის შენარჩუნება და გაღრმავება; ტაქტიკურ-ოპერატიული დონის გაძლიერება საერთაშორისო თანამშრომლობის თვალსაზრისით, ხოლო შიდაუწყებრივ დონეზე — ინფრასტრუქტურითა და აღჭურვილობით. პერსონალის უნარ-ჩვევების შემდგომი განვითარებით დანაშაულის პრევენციისა და საგამომიებო პრაქტიკის სტანდარტის ამაღლება; პოლიციის საქმიანობისა და რეფორმების პროცესის მიმდინარეობის მაქსიმალური გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა.

პროგრამა „შინაგან საქმეთა სამინისტროს დროებითი მოთავსების იზოლატორის და აკადემიის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და მონაცემთა ბაზის სრულყოფა“

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- მონაცემთა ბაზების სრული ეტაპობრივი კომპიუტერიზაცია, მათ შორის, ელექტრონულ მონაცემთა მართვის სისტემების განვითარება;
- დროებითი მოთავსების იზოლატორების ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია;
- პოლიციის აკადემიის ინფრასტრუქტურისა და ტექნიკური აღჭურვილობის გაუმჯობესება;

პროგრამა „შინაგან საქმეთა სამინისტროს ტაქტიკურ-ოპერატიული დონის გაძლიერება საერთაშორისო თანამშრომლობის თვალსაზრისით“

პროგრამა „ადამიანური რესურსების განვითარება ტრენინგებისა და გადამზადების მეშვეობით“

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- პოლიციის საგამომიებო შესაძლებლობების გაზრდა საბაზისო და სპეციალიზებული ტრენინგების და გადამზადების კურსების მეშვეობით, მათ შორის, ტაქტიკურ და საგამომიებო უნარ-ჩვევებში, საზოგადოებასთან ეფექტიან კომუნიკაციაში ტრენინგებით;

- ეთიკის კოდექსის ეფექტიანად განხორციელების მიზნით პოლიციის თანამშრომლებისათვის ტრენინგების ჩატარება;
- შესაბამისი დანაყოფების გადამზადება ახალდანიერგული სისტემების ოპერირებასა და გამოყენებაში;
- არასრულწლოვანთა დაკითხვის ტექნოლოგიებთან დაკავშირებით შინაგან საქმეთა სამინისტროს საბაზისო მომზადების კურსის ფარგლებში ტრენინგების ჩატარება;
- მოქმედი გამომძიებლების პედაგოგიკა-ფსიქოლოგიის საგანში გადამზადება;
- ძალადობის მსხვერპლი არასრულწლოვნებისადმი მოპყრობის თავისებურებების შესწავლა;
- პატრულ-ინსპექტორების, სასაზღვრო და უბნის ინსპექტორებისა და გამომძიებლების უცხოურ ენაში მომზადება;
- პერსონალის კატასტროფებზე რეაგირების საკითხებში მომზადება და გადამზადება;
- სისხლის სამართლის საქმეთა ინტეგრირებული მართვის სისტემის ყოველწლიურ მოხმარებასთან დაკავშირებით ძირითადი ტრენინგების ჩატარება.

პროგრამა „ადამიანის უფლებები, საზოგადოებასთან ურთიერთობა და დანაშაულის პრევენცია“

აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია შემდეგი ღონისძიებების განხორციელება:

- პოლიციის მიერ განხორციელებული ღონისძიებების გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა ბეჭდური მედიის, ტელევიზიის და ელექტრონული მასალების საშუალებით საზოგადოების მუდმივად ინფორმირების გზით;
- დაკავებულთა ინფორმირება მათი უფლებების შესახებ ბეჭდვითი მასალების გამოყენებით;
- ძალადობის მსხვერპლ ბავშვთა დაცვის სფეროში სოციალურ მუშაკებთან თანამშრომლობის უზრუნველყოფა და დაცვის მიმართვიანობის სისტემის ეფექტიანად განხორციელების მიზნით შესაბამისი მექანიზმების დანერგვა;
- სასაზღვრო გამშვებ პუნქტებზე ტრეფიკინგის პოტენციურ მსხვერპლთათვის საინფორმაციო მასალების შემუშავება და მათი გავრცელების უზრუნველყოფა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სასერვერო ინფრასტრუქტურის გაძლიერება, პროგრამული უზრუნველყოფის გაუმჯობესება და ოპტიმიზაცია, კავშირგაბმულობის სისტემის გაფართოება, საქართველოს მასშტაბით მონაცემთა ბაზებზე თანამშრომელთა ონლაინწვდომისათვის ნასამართლობის ბარათების ელექტრონულ ვერსიაში გადატანა;
- დასაქმებულთა კომპიუტერული ტექნიკით სრულად აღჭურვა;
- ყველა დროებითი მოთავსების იზოლატორის გარემონტება-რეაბილიტაცია;
- შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემიის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება;

- ევროკავშირის წევრ ქვეყნებთან თანამშრომლობის ბაზის შექმნა ორმხრივი ვიზიტების საშუალებით და ქართულ და ევროპულ მხარეთა ურთიერთობების ეფექტიანი ქსელის შექმნა სამუშაო და ორმხრივი შეხვედრების საშუალებით;
- შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემიის კურსანტების სწავლება, თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება ტრენინგების გზით;
- შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემიის საბაზისო კურსით გათვალისწინებული სწავლება;
- ძალადობის მსხვერპლ არასრულწლოვნებთან ურთიერთობის/მათდამი მოპყრობის მექანიზმის დანერგვა;
- თანამშრომლებისთვის ინგლისური ენის შესასწავლი კურსის გაგრძელება სასერტიფიკატო დონემდე მისაღწევად;
- დროებითი მოთავსების იზოლატორების შესაბამისი ბეჭდვითი მასალებით (5 ენაზე: ქართული, აფხაზური, რუსული, სომხური, აზერბაიჯანული) აღჭურვა.

მუხლი 49. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო

პრიორიტეტი: განათლების მენეჯმენტისა და რესურსების გამოყენების ეფექტიანობის ზრდა

განათლების სისტემის რეფორმირების პირველი ეტაპი ხასიათდებოდა მართვის ფუნქციების გარკვეული კონცენტრაციით მართვის ზედა რგოლში, რაც გამოწვეული იყო ცვლილებების სწრაფად განხორციელების აუცილებლობით. განხორციელდა სტრუქტურული რეფორმა და განათლების ქსელის რაციონალიზაცია; ამავე დროს გამოიკვეთა სამინისტროს საქმიანობაში მიკრომენეჯმენტის ჩართვის აუცილებლობის საკითხი. შესაბამისად, დაგეგმილია განათლების სფეროს რეფორმირების გეგმების მომზადების პროცესში ყველა დაინტერესებული მხარის ჩაბმა.

გარდა ამისა, პრიორიტეტის ფარგლებში:

- განვითარდება მართვის საინფორმაციო-საკომუნიკაციო სისტემა და გაიზრდება რესურსცენტრების მართვის პოტენციალი;
- გაგრძელდება საჯარო სკოლების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, პარალელურად განხორციელდება სხვა ინფრასტრუქტურული პროექტები;
- განხორციელდება პროფესიული სასწავლებლების რეაბილიტაცია და შესაბამისი ინვენტარით აღჭურვა;
- საშუალოვადიან პერიოდში მოხდება საჯარო სკოლების მასწავლებელთა ხელფასების ეტაპობრივი ზრდა;
- დაინერგება საგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის სისტემა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- გაუმჯობესდება საგანმანათლებლო დაწესებულებების მონიტორინგისა და კონტროლის სისტემა, გაიზრდება მიღებული გადაწყვეტილებების ხარისხი;
- გაიზრდება რესურსების გამოყენების მიზნობრიობა და ეფექტიანობა;
- სამინისტრო, რესურსცენტრები და ყველა სკოლა ჩაერთვებიან ერთიან საინფორმაციო ქსელში;
- შემცირდება გაუმართავი სასწავლო ბაზის მქონე საგანმანათლებლო დაწესებულებების რაოდენობა;
- საჯარო სკოლებში მოეწეობა ლაბორატორიები, ბიბლიოთეკები, სპორტული კომპლექსები და კვების ობიექტები;
- გაიზრდება სახელმწიფო სასწავლო გრანტის მიმღებ ბაკალავრიატის სტუდენტთა რაოდენობა;
- გაიზრდება პროფესიული განათლების მომზადების პროგრამების კონტინგენტი.

პრიორიტეტი: მაღალი ხარისხის საგანმანათლებლო შედეგებზე ორიენტირებული სასწავლო გარემოს შექმნა

უმადლეს სასწავლებლებში ჩაბარების პროცესში დამყარდა სამართლიანი კონკურენციის პრინციპი, მაგრამ აქცენტი გადატანილ იქნა ერთიანი ეროვნული გამოცდების საგნებზე; ეროვნული სასწავლო გეგმის სხვა საგნებს ნაკლები ყურადღება ეთმობა; შემცირდა გაკვეთილებზე დასწრების მაჩვენებელი. სასკოლო სახელმძღვანელოების ფართო სპექტრმა გაართულა მათი შერჩევა. მასწავლებელთა სერტიფიცირების პროცესის დაყოვნება აფერხებს სწავლების ხარისხის ამაღლებას. მცირეა საგანმანათლებლო საგნებთან ინტეგრირებული კომპიუტერული პროგრამების რაოდენობა; დაბალია სკოლების ინტერნეტით უზრუნველყოფის მაჩვენებელი.

აღნიშნული პრობლემების გადაჭრის მიზნით:

- ეტაპობრივად დაინერგება ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმა;
- სასკოლო ატესტატის ასაღებად ძირითად საგნებში ჩატარდება გამოცდები;
- ჩამოყალიბდება და ამოქმედდება სასკოლო სახელმძღვანელოების ერთიანი ტექნიკური სტანდარტები და გრიფირების ახალი წესი;
- ინგლისური ენის გაკვეთილებს ჩაატარებენ ინგლისურენოვანი მასწავლებლები;
- სრულად ამოქმედდება მასწავლებლების სერტიფიცირების სისტემა;
- გაგრძელდება უსაფრთხო სკოლის კონცეფციის დანერგვა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საგანმანათლებლო დაწესებულებებში უზრუნველყოფილი იქნება დასწრების და დისციპლინის მაღალი დონე;
- ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში შეიქმნება მოსწავლეთა ჯანმრთელობისა და სიცოცხლისათვის უსაფრთხო გარემო;

- აღიკვეთება საჯარო სკოლებში და მათ მიმდებარე ტერიტორიებზე ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები, კერძოდ, მოზარდ მოსწავლეთა ურთიერთდაპირისპირება და მოსწავლეთა მიერ ცივი და ცეცხლსასროლი იარაღის ტარების, ალკოჰოლიანი სასმელების და ნარკოტიკული საშუალებების გავრცელება;

- გაუმჯობესდება ინგლისური ენის ცოდნის დონე;
- სასწავლო გარემო ხელს შეუწყობს მოსწავლეთა გონებრივი და ფიზიკური უნარ-ჩვევების განვითარებას, უსაფრთხოების, ინფორმაციული ტექნოლოგიების, უცხოური ენებისა და მსოფლიო კულტურის ისტორიის საკითხებში ცოდნის დონის ამაღლებას.

პრიორიტეტი: ყველა მოქალაქისათვის განათლების თანაბარი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა

რეფორმების შედეგად მიღწეულია ჩართულობის მაღალი მაჩვენებლები განათლების ყველა საფეხურზე, თუმცა შეზღუდულია სწავლის შესაძლებლობები სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ადამიანებისათვის, სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში მწირია სწავლის ან კვალიფიკაციის შეძენის შესაძლებლობები, დიდია სოციალურად დაუცველი კატეგორიის ბავშვებისა და ახალგაზრდების რიცხვი, ეროვნულ უმცირესობებში სახელმწიფო ენის ცოდნის დაბალი დონე ზღუდავს საზოგადოებაში მათი ინტეგრირების პროცესს.

აღნიშნული სირთულეების დაძლევის და ყველა მოქალაქისათვის განათლების ხელმისაწვდომობის მიზნით:

- ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში განვითარდება სათანადო ინფრასტრუქტურა, შემუშავდება პროგრამები და გადამზადდებიან პედაგოგები სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე მოსწავლეებისათვის;
- ამოქმედდება კვოტების სისტემა ეთნიკური უმცირესობებისათვის უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში ჩაბარებისას;
- ქართული ენის სწავლების მიზნით ქვეყნის მასშტაბით გაფართოვდება ქართული ენის სახლების ქსელი;
- არასრულწლოვანთა აღმზრდელით და ქალთა სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში იქნება ორგანიზებული სასწავლო პროცესი;
- გაფართოვდება სოციალურად დაუცველი მოსწავლეების და სტუდენტების სახელმწიფო დახმარების სისტემა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- უზრუნველყოფილი იქნება სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა ინტეგრაცია ერთიან საგანმანათლებლო სივრცეში;
- ამაღლდება ქართული ენის ცოდნის დონე არაქართულენოვან მოსახლეობაში;
- სასჯელაღსრულების დაწესებულებებში შეიქმნება განათლების გაგრძელების და კვალიფიკაციის შეძენის შესაძლებლობები;

- მოსწავლეები სოციალურად დაუცველი ოჯახებიდან უზრუნველყოფილი იქნებიან სახელმძღვანელოებით.

პრიორიტეტი: მეცნიერებისა და აკადემიური განვითარების ხელშეწყობა

2005–2009 წლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა მეცნიერების დაფინანსება, ჩამოყალიბდა მეცნიერების დაფინანსების კონკურენტული სისტემა, თუმცა მეცნიერება ისევ ნაკლებად მიმზიდველია ნიჭიერი ახალგაზრდებისათვის, დაბალია მეცნიერთა საერთაშორისო სამეცნიერო თანამშრომლობაში ჩართულობის დონე, ნელი ტემპით მიმდინარეობს განათლებისა და მეცნიერების ინტეგრირების პროცესი.

აღნიშნული მდგომარეობის გათვალისწინებით გამოიკვეთება სამეცნიერო კვლევების პრიორიტეტული მიმართულებები და ამოქმედდება კვლევების ხელშეწყობის განსხვავებული ფორმები, ხელი შეეწყობა საერთაშორისო სამეცნიერო თანამშრომლობას და ახალგაზრდა მეცნიერების წახალისებას.

მოსალოდნელი შედეგები:

- შეიქმნება სამეცნიერო ტექნოპარკები წამყვანი უნივერსიტეტების ბაზაზე;
- დაიწყება მეცნიერებატევადი პროდუქტებისა და ტექნოლოგიების დანერგვა ეროვნულ ეკონომიკაში;
- გაფართოვდება კავშირები ევროპულ და ევროატლანტიკურ სასწავლო-აკადემიურ სივრცესთან.

მუხლი 50. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო

პრიორიტეტი: სახელოვნებო განათლების სისტემის ხელშეწყობა

სახელოვნებო განათლება ქვეყნის კულტურისა და განათლების პოლიტიკის განუყოფელი ნაწილია როგორც ქართული კულტურის სულიერი და მატერიალური მემკვიდრეობის შენარჩუნებისა და ხელოვნების განვითარების, ისე ჩამოყალიბების პროცესში მყოფი ერთიანი საგანმანათლებლო სივრცის სრულყოფის საკითხებში.

პრიორიტეტი მოიცავს სახელოვნებო განათლების ღონისძიებებს, რომლებიც ორიენტირებულია როგორც საგანმანათლებლო დაწესებულებების, ისე სახელოვნებო განათლების ხელშეწყობაზე, რაც ასევე გულისხმობს: ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების შესახებ კანონების შემდგომ დახვეწას მათში სახელოვნებო განათლების სპეციფიკის ასახვის გზით; სასწავლო-შემოქმედებითი კუთხით პერსპექტიულ მოსწავლეთა და სტუდენტთა ხელშეწყობას; სამემსრულებლო სამაგისტრო პროგრამებზე სტუდენტების სწავლის დაფინანსებას.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სახელოვნებო საგანმანათლებლო დაწესებულებების მოწესრიგებული საკანონმდებლო და მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა;
- მაღალკვალიფიციური კადრებით დაკომპლექტებული სახელოვნებო ორგანიზაციები;
- მატერიალურად წახალისებული და მოტივირებული სახელოვნებო სასწავლებლების პედაგოგები;
- საერთაშორისო კონკურსებში, ფესტივალებსა და სხვა ფორუმებში მიღწეული წარმატებები;
- საქართველოს დიპლომებისა და ატესტატების მობილობა და ვალიდობა ევროპულ სტანდარტებთან.

პრიორიტეტი: მსოფლიოში საქართველოს პოზიტიური იმიჯის ჩამოყალიბება

XX საუკუნის განმავლობაში საბჭოთა კავშირის ჩაკეტილობის და შემდგომ საქართველოს პოლიტიკური იზოლაციისა და შეზღუდული რესურსების გამო ვერ ხდებოდა საქართველოს ხელოვნებისა და კულტურის პოპულარიზაცია საზღვარგარეთ. მიუხედავად რამდენიმე წლის მცდელობისა, მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში საზოგადოება არ იცნობს ქართულ კულტურას. ამიტომ საქართველოს, როგორც ევროპული და მსოფლიო ცივილიზაციის განუყოფელი ნაწილის, წარმოჩენა ჯერ კიდევ საჭიროებს სერიოზულ ძალისხმევას.

პრიორიტეტი გულისხმობს საქართველოს პოპულარიზაციისა და ადეკვატური იმიჯის ჩამოყალიბების მიზნით ისეთი ღონისძიებების ჩატარებას, რომლებიც პოზიტიურად წარმოაჩენს ქვეყანას, გააღვივებს ინტერესს მის მიმართ და დაუმკვიდრებს ადგილს ევროპული ცივილიზაციის ისტორიულ და მიმდინარე კონტექსტში. პრიორიტეტი ორიენტირებულია შესაბამისი ქვეყნების პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიმღებ წრეებზე, მედიაჯგუფებსა და საზოგადოების ფართო ფენებზე. პრიორიტეტის ფარგლებში განხორციელდება საქართველოს საერთაშორისო კულტურული პრეზენტაციის პროგრამა „ქართული სეზონი“, რომელიც მიზნად ისახავს გაცვლითი კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობას.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ქართული კულტურა მსოფლიოში დაიკავებს საკუთარ ადგილს, როგორც ერთ-ერთი უნიკალური და უძველესი კულტურა;
- საქართველო მსოფლიოს წინაშე წარდგება, როგორც ევროპული კულტურის მქონე ქვეყანა;
- განვითარდება საქართველოს არა მხოლოდ კულტურული, არამედ ასევე საზოგადოებრივი და პოლიტიკური ურთიერთობები.

პრიორიტეტი: კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა

ქვეყნის მდიდარი კულტურული მემკვიდრეობის შესანარჩუნებლად და მომავალი თაობებისათვის სრულყოფილი სახით გადასაცემად აუცილებელია ძველთა რეაბილიტაცია. კულტურული მემკვიდრეობის მოვლა-პატრონობისა და მართვის არსებული მექანიზმები არ შეესაბამება მსოფლიოში გავრცელებულ პრაქტიკას. ასევე მოსაწესრიგებელია მუზეუმებისა და მუზეუმ-ნაკრძალების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზები; აუცილებელია ექსპონატთა რეაბილიტაცია და მუზეუმების პოპულარიზაცია. ამ მიმართულებით სხვადასხვა სახის გამოცემებს, ექსპოზიციებს, გამოფენებს ესაჭიროება განახლება-მოწყობა; ასევე აუცილებელია მუზეუმების მენეჯმენტის გაუმჯობესება და საერთაშორისო ინსტიტუციებთან თანამშრომლობა.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია:

- საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ნიმუშების რეაბილიტაციისკენ მიმართული ღონისძიებების განხორციელება როგორც ქვეყნის ტერიტორიაზე, ისე მის ფარგლებს გარეთ;
- UNESCO-ს მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობის ქართული ძეგლების სრულყოფილი დოკუმენტირება და რეაბილიტაცია;
- კულტურული მემკვიდრეობის მოძრავი, უძრავი ნიმუშების ინვენტარიზაცია და სააღრიცხვო დოკუმენტაციის შედგენა;
- კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა ინტეგრირებული ინფრასტრუქტურის შექმნა, პოპულარიზაციისკენ მიმართული ღონისძიებების განხორციელება; კულტურული მემკვიდრეობის სფეროში საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება და დანერგვა;
- მუზეუმების რეაბილიტაცია, ახალი ტექნოლოგიებით აღჭურვა, მართვის თანამედროვე სისტემის დანერგვა და მუზეუმების ფონდების პასპორტიზაცია;
- მუზეუმების პოპულარიზაცია (ახალ ექსპოზიციათა მოწყობა, არსებულთა განახლება, მოძრავი გამოფენების მოწყობა ქვეყნის შიგნით და გარეთ, ახალი გამოცემები).

მოსალოდნელი შედეგები:

- კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების შენარჩუნება;
- კულტურული მემკვიდრეობის კომპლექსურ ძეგლებზე ინტეგრირებული ინფრასტრუქტურის მოწყობა;
- სხვადასხვა სახის საგანმანათლებლო პროგრამების ამოქმედება;
- ძეგლთა დეტალური სააღრიცხვო, კვლევითი, სხვადასხვა ტიპის დაზიანებათა სადიაგნოსტიკო დოკუმენტაციის შექმნა. კულტურული მემკვიდრეობის უძრავი, მოძრავი ნიმუშების, ობიექტებისა და ძეგლების სისტემატიზაცია და საერთაშორისო სამეცნიერო ასპარეზზე გატანა;
- ინფორმაციის შენახვის, განახლებისა და გავრცელების თანამედროვე სტანდარტების დანერგვა;

- ქვეყანაში კულტურული ტურიზმის განვითარება და, ზოგადად, ტურიზმისათვის მიმზიდველი გარემოს შექმნა.

პრიორიტეტი: ხელოვნების დარგების განვითარების ხელშეწყობა

თეატრის, კინოს, მუსიკის, სახვითი ხელოვნებისა და ლიტერატურის განვითარება-პოპულარიზაციის ხელშეწყობას მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია როგორც ქართული კულტურის ტრადიციების შენარჩუნების, ისე მისი შემდგომი განვითარებისა და მსოფლიო კულტურულ სივრცეში ინტეგრირების თვალსაზრისით.

ამასთანავე, გადასაჭრელია ზოგიერთი პრობლემა ცენტრსა და რეგიონებს შორის ერთიანი კულტურული სივრცის შესაქმნელად და რეგიონებში არსებული პრობლემების მოსაგვარებლად. საქართველოს დედაქალაქთან შედარებით რეგიონების კულტურული ცხოვრება დიდი აქტივობით არ გამოირჩევა. მძიმე მდგომარეობაშია კულტურული ობიექტების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა. მწვავედ დგას მრავალი შემოქმედი ადამიანის დასაქმების საკითხი.

პრიორიტეტი გულისხმობს ქართული ლიტერატურისა და ხელოვნების ტრადიციების დაცვას, განვითარებასა და პოპულარიზაციას საქართველოს სხვადასხვა ქალაქში კონკრეტული პროექტების განხორციელების გზით. საერთაშორისო თეატრალური, მუსიკალური, სახვითი, კინოხელოვნების და წიგნის ფესტივალების მეშვეობით ხელოვნების პოპულარიზაციას, საიუბილეო თარიღების აღნიშვნას, გამოფენებისა და კონცერტების მოწყობას, რეგიონების თეატრების ხელშეწყობას სპექტაკლების დადგმის ხარჯის გაწევით და ტექნიკური აღჭურვიტ, რეგიონებისა და თბილისის თეატრების გასტროლების ორგანიზებას და ხელშეწყობას, გამოცემების ხელშეწყობას და ახალი გამოცემებით ბიბლიოთეკების წიგნადი ფონდების შევსებას, საქართველოში ეროვნულ უმცირესობათა არამატერიალური და მატერიალური კულტურული ფასეულობების გამოვლენას და ქართულ კულტურულ სივრცეში განვითარებას.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ქართველ ხელოვანთა პროფესიული ზრდა, დასაქმება, მათთვის ახალი ინფორმაციის მიწოდება, საერთაშორისო კულტურულ სივრცეში მათი ჩართვა;
- საერთაშორისო (თეატრალური, მუსიკალური, კინო-, ფოლკლორული, წიგნის) ფესტივალების ჩატარება და მათში მონაწილეობა;
- ლიტერატურული ნაწარმოებებისა და ლიტერატურული გაზეთების გამოცემა; სეზონზე ახალი სპექტაკლების დადგმა, გამოფენების მოწყობა, საიუბილეო და შემოქმედებითი საღამოების გამართვა;
- საქართველოს რეგიონებში კულტურული ცხოვრების პოპულარიზაცია და აღორძინება;
- მთავარი რაიონული ბიბლიოთეკის და მასში შემავალი სასოფლო ბიბლიოთეკების ფონდების ახალი გამოცემებით შევსება;

- განხორციელებული ღონისძიებების დარგობრივი, ჟანრობრივი, ესთეტიკური და თემატური მრავალფეროვნება.

მუხლი 51. საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრო

პრიორიტეტი: კონფლიქტების რეგიონებში დევნილთა ქონების აღრიცხვა

შესაძლო დაბრუნებულ დევნილთა ელემენტარული უფლებები არ არის უზრუნველყოფილი და მათი უსაფრთხოება —გარანტირებული, ქონებრივი უფლებები კი სისტემატურად ირღვევა. შესაბამისად, დაგეგმილია უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების მოთხოვნის მქონე პირების გამოკვეთა შემდგომ პრივატიზების პროცესის მოსამზადებლად, ვინაიდან აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში პრივატიზება არ ჩატარებულა. ასევე დაგეგმილია აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის გეოინფორმაციული სისტემის შექმნა.

მოსალოდნელი შედეგი:

აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში აღრიცხება დევნილი მოსახლეობის უძრავი ქონება.

პრიორიტეტი: ლტოლვილთა და დევნილთა საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება

დევნილთა თითქმის ნახევარი დღესაც კომპაქტური ჩასახლების ცენტრებშია განსახლებული. ამ შენობებმა დაკარგა თავიანთი პირვანდელი ფუნქცია, ისინი ძირითადად უვარგისია საცხოვრებლად და საჭიროებს რეაბილიტაციას. პრიორიტეტის მიზანია ლტოლვილთა და დევნილთათვის კომპაქტური ჩასახლების ობიექტებში შესაბამისი საცხოვრებელი პირობების შექმნა და დევნილთათვის საცხოვრებელი ფართობების საკუთრებაში გადაცემა.

აღნიშნულის გათვალისწინებით განხორციელდება სავალალო მდგომარეობაში მყოფი დევნილთა კომპაქტური ჩასახლების ობიექტების შესწავლა და რეაბილიტაცია. გაგრძელდება კომპაქტური ჩასახლების ობიექტებში ლტოლვილთა და დევნილთა რაოდენობის დაზუსტება და მათთვის კომუნალური ხარჯების დაფინანსება.

მოსალოდნელი შედეგი:

კომპაქტური ჩასახლების ობიექტებში ჩატარებული სარეაბილიტაციო სამუშაოების შედეგად გაუმჯობესდება დევნილების საცხოვრებელი პირობები. ორგანიზებულად

ჩასახლებულ დევნილთა ოჯახები უზრუნველყოფილი იქნებიან ელექტროენერგიით, საყოფაცხოვრებო და კომუნალური მომსახურებით.

პრიორიტეტი: მიგრაციული პროცესების მიმართ ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება

ქვეყანაში დაწყებულია მუშაობა მიგრაციული პროცესებისადმი ერთიანი მიდგომის საფუძვლების ჩამოსაყალიბებლად. მომზადებულია მიგრაციის მართვის სახელმწიფო სტრატეგიის პროექტი, რომლის საფუძველზედაც უნდა შეიქმნას სამოქმედო გეგმა.

პრიორიტეტის მიზანია მიგრანტთათვის დახმარების გაწევა მათი საზოგადოებაში სრულფასოვანი ინტეგრაციის მიზნით. მიგრაციის ერთიანი მონაცემთა ბაზის არსებობა შესაძლებელს გახდის, გააანალიზდეს და სწორი შეფასება მიეცეს მიმდინარე მიგრაციულ პროცესებს და, შესაბამისად, დაისახოს კონკრეტული ღონისძიებები არსებული პრობლემების გადასაჭრელად.

პრიორიტეტის ფარგლებში დამატებით შეიქმნება საინფორმაციო-საკონსულტაციო ცენტრები, რაც გულისხმობს ბენეფიციარებისა და, ზოგადად, საზოგადოებისათვის სრული ინფორმაციის მიწოდებას საერთაშორისო სამართლის, დანიშნულების ქვეყნებში არსებული სამართლებრივი აქტების, დასაქმების შესაძლებლობების, მიგრანტთა უფლებებისა და მოვალეობების, ასევე მოსალოდნელი საფრთხეების შესახებ.

საინფორმაციო-საკონსულტაციო ცენტრების ფუნქციონირება გარკვეულწილად არალეგალური მიგრაციისა და ტრეფიკინგის პრევენციაა. მიგრაციის ერთიანი მონაცემთა ბაზის საშუალებით შესაძლებელი გახდება ქვეყანაში მიმდინარე როგორც შიდა, ისე გარე მიგრაციული პროცესების სრულფასოვანი პროგნოზირება და მონიტორინგი.

განხორციელდება ეკომიგრანტთა განსახლების ორგანიზება და ახალ საცხოვრებელ ადგილებზე მათი ადაპტაცია-ინტეგრაციის პროცესის ხელშეწყობა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საქართველოდან არალეგალური მიგრაციის ნაკადის შემცირება;
- საქართველოს მოქალაქეებისათვის უცხოეთში დროებითი ლეგალური შრომითი მიგრაციის შესაძლებლობების გაზრდა;
- რეადმისიის ხელშეკრულებით დაბრუნებულთა საზოგადოებაში სრულფასოვანი ინტეგრაცია;
- ეკომიგრანტების საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება.

პრიორიტეტი: მუსლიმანი მესხების რეპატრიაცია

დამთავრდა რეპატრიაციის მსურველთა განაცხადების მიღება საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებული აპლიკაციის ფორმების მიხედვით. 2010 წლის 1 იანვრიდან დაწყებულია და გაგრძელდება რეპატრიანტის სტატუსის მაძიებელთა

აპლიკაციების განხილვა, ანალიზი, სისტემატიზაცია და შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღება.

მოსალოდნელი შედეგი:

შეიქმნება რეპატრაციის მსურველების მონაცემთა ელექტრონული ბაზა, დაიწყება რეპატრიანტის სტატუსის მინიჭების პროცესი.

მუხლი 52. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო

პრიორიტეტი: მოსახლეობის საპენსიო უზრუნველყოფა

საპენსიო გასაცემლების (სახელმწიფო პენსიის, სახელმწიფო კომპენსაციის, სახელმწიფო აკადემიური სტიპენდიისა და სხვა) უწყვეტ დაფინანსებას მნიშვნელოვანი როლი აკისრია მოსახლეობის მოწყვლადი ნაწილის სიღარიბისგან დაცვისა და სხვა არსებითი საჭიროებების დაკმაყოფილებისათვის. მიმდინარე დემოგრაფიული ტენდენციებისა (შრომისუნარიანი მოსახლეობის რაოდენობასთან ბავშვთა და საპენსიო ასაკის მოსახლეობის შეფარდების ზრდა) და შრომის ბაზარზე არსებული მდგომარეობის გათვალისწინებით, საქართველოში არსებული შინამეურნეობების მნიშვნელოვანი ნაწილი მოკლებულია საარსებოდ აუცილებელი ფულადი შემოსავლების მიღების შესაძლებლობას; საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად განსაზღვრული საპენსიო შემოსავლების წილი შინამეურნეობათა ბიუჯეტში საკმაოდ მაღალია, რის გამოც პენსიების უწყვეტი და დროული გაცემა მნიშვნელოვან როლს ასრულებს მოსახლეობის ფართო ჯგუფების ცხოვრების მინიმალური სტანდარტის უზრუნველყოფაში.

მოსალოდნელი შედეგი:

საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი საპენსიო გასაცემლების უწყვეტი გაცემა; საპენსიო უზრუნველყოფის რაციონალიზაცია (პენსიონერთა სხვადასხვა ჯგუფში საპენსიო შემოსავლებს შორის განსხვავების შემცირება საპენსიო პაკეტის ოპტიმალური მართვის მეშვეობით); პენსიის მიმღებთა არსებითი საჭიროებებისა და ცხოვრების მინიმალური სტანდარტის უზრუნველყოფა.

პრიორიტეტი: მოსახლეობის სოციალური დაცვა

ქვეყანაში სიღარიბის ფართოდ გავრცელების პირობებში სიღარიბის უკიდურესი ფორმების აღმოფხვრისა და შესაბამისი რისკების განეიტრალების მიზნით აუცილებელია მოსახლეობის ცალკეული ჯგუფების სოციალური დაცვის დამატებითი ღონისძიებების განხორციელება მიზნობრივი ფულადი დახმარებისა და მომსახურებათა ცალკეული სახეობების გაწევის მეშვეობით.

პრიორიტეტის ფარგლებში გათვალისწინებულია შემდეგი სახის ფულადი გასაცემლები: საარსებო შემწეობა სიღარიბის ზღვარს მიღმა მყოფი ოჯახებისათვის; ფულადი დახმარება დევნილი მოსახლეობისათვის; რეინტეგრაციის შემწეობა (ოჯახებისათვის, რომლებიც განახორციელებენ ოჯახის წევრის სააღმზრდელო დაწესებულებიდან ბიოლოგიურ ოჯახში დაბრუნებას); მინდობით აღზრდის ანაზღაურება (ოჯახებისათვის, რომლებიც უზრუნველყოფენ მზრუნველობამოკლებული ბავშვის საკუთარ ოჯახში აღზრდას); სახელმწიფო დახმარება (ტერიტორიული მთლიანობისთვის ბრძოლაში მარჩენალდაკარგულებისთვის, რომლებმაც დაკარგეს 2 ან 2-ზე მეტი შვილი ან მარტოხელები არიან).

სოციალური ვაუჩერის მეშვეობით დაფინანსდება შემდეგი სახის მომსახურება: შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა დღის ცენტრებით უზრუნველყოფა, მათი სათემო ორგანიზაციების მომსახურება და ამ პირთა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფა; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვთა ფსიქოსომატური აბილიტაცია/რეაბილიტაცია, ფსიქიკური დარღვევების მქონე პირთა ინსტიტუციური პატრონაჟი, ძვალსახსროვანი დაავადებების მქონე ბავშვთა რეაბილიტაცია და მათი ადრეული განვითარების ხელშეწყობა; შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა და მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა საკურორტო მომსახურება; რეინტეგრირებული და მიტოვების რისკის ქვეშ მყოფი ბავშვების ხელოვნური კვების პროდუქტებით უზრუნველყოფა; მცირე, ოჯახური ტიპის ბავშვთა სახლებში მომსახურება. დაფინანსების ამგვარი სქემა უზრუნველყოფს გამოყოფილი სახსრების უშუალოდ ბენეფიციარზე მიმართვას და ამავე დროს აძლევს მას მომსახურების მიმწოდებლის თავისუფლად არჩევის შესაძლებლობას.

მოსალოდნელი შედეგები:

შინამეურნეობათა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასების სისტემის გაუმჯობესება გამოყენებული ფორმულისა და გამოკვლევის მეთოდოლოგიის დახვეწის, ასევე სათანადო ინფორმაციული კამპანიის წარმოებისა და მიზნობრივი სოციალური დახმარების მიმღები ოჯახების ხელახალი შეფასების მეშვეობით:

- სოციალური დახმარების სიტემის ფარგლებში სოციალური ტრანსფერების მიზნობრიობის გაზრდა;
- უკიდურესი სიღარიბის პირობებში მყოფი შინამეურნეობების ცხოვრების სტანდარტის გაუმჯობესება;
- სოციალური სფეროს დეინსტიტუციონალიზაცია და ჩანაცვლებითი სოციალური სერვისების განვითარება;
- შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ადეკვატური სერვისებით უზრუნველყოფა და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მათი ინტეგრაციის გაუმჯობესება.

პრიორიტეტი: მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება კერძო სადაზღვევო სქემებით

ჯანმრთელობის დაცვის მთლიან დანახარჯებში დაახლოებით 69 პროცენტი კერძო დანახარჯები, ე. წ. „ჯიბიდან გადახდებია“. აქედან გამომდინარე, სამედიცინო მომსახურებაზე მოსახლეობის ხელმისაწვდომობის ზრდისათვის აუცილებელია შესაბამისი სადაზღვევო სქემების განვითარება. განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ამ სქემებში მოსახლეობის სოციალურად დაუცველი ჯგუფების ჩართვას. პრიორიტეტი ითვალისწინებს სამედიცინო მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის კერძო სადაზღვევო მექანიზმებით შემდეგი მიზნობრივი ჯგუფებისათვის გაზრდას: სიღარიბის ზღვრის ქვემოთ მყოფი მოსახლეობისათვის, დევნილი მოსახლეობის, სახელმწიფო მზრუნველობის ქვეშ მყოფი პირების, საჯარო სკოლებისა და ცალკეული საგანმანათლებლო დაწესებულებების პედაგოგებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალისათვის.

მოსალოდნელი შედეგები:

- მთლიანად ჯანმრთელობის დაცვისა და სამედიცინო დაზღვევის სფეროში სახელმწიფო კონტროლის გაძლიერება;
- სამედიცინო მომსახურებაზე ფინანსური ხელმისაწვდომობის გაზრდა სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სამედიცინო დაზღვევის მაჩვენებელთა გაუმჯობესებით და სამედიცინო მომსახურების ანაზღაურებაში „ჯიბიდან გადახდების“ ხვედრითი წილის შემცირებით;
- ჯანმრთელობის დაზღვევის სისტემაში მთელი მოსახლეობის, მათ შორის, მისი შემდეგული ნაწილის, ინტეგრაციის მაჩვენებელთა გაზრდა.

პრიორიტეტი: საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა

ჯანმრთელობის ხელშეწყობის, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებისა და დაავადებათა პროფილაქტიკისაკენ მიმართული სამთავრობო ძალისხმევა მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე. ქვეყანაში უნდა გაიზარდოს შესაძლებლობები, რომ გადამდებ და ონკოლოგიურ დაავადებათა პრევენცია და ადრეული გამოვლენა ეფექტიან მექანიზმად იქცეს, ერთი მხრივ, საზოგადოების დაცულობის გასაზრდელად და, მეორე მხრივ, სახელმწიფო დანახარჯების ოპტიმიზაციისათვის. აღნიშნული პრიორიტეტი განხორციელდება მოსახლეობის იმუნოზაციის, დაავადებათა ადრეული გამოვლენისა და სკრინინგის ხელშეწყობის, ასევე ისეთი გადამდები დაავადებების, როგორცაა, ტუბერკულოზი, მალარია, ვირუსული ჰეპატიტები, აივ ინფექცია, სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების გავრცელების კონტროლისა და საქართველოს მთელ მოსახლეობაში ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების გზით.

მოსალოდნელი შედეგები:

- პირველადი ჯანდაცვის დონეზე საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სერვისების ინტეგრაცია;
- იმუნიზაციის კომპონენტის ფარგლებში მოსახლეობის მომსახურების გაუმჯობესება;
- ტუბერკულოზით, აივ/შიდსით და სხვა გადამდები დაავადებებით ავადობის შემცირება;
- ონკოლოგიური დაავადებების ადრეულ სტადიაზე გამოვლენის მაჩვენებელთა ზრდა.

პრიორიტეტი: მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება სხვა პრიორიტეტულ სფეროებში

ინტეგრირებული სამედიცინო სერვისების გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა დადებით გავლენას ახდენს მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე; სამედიცინო დახმარების დროული და თანამიმდევრული განხორციელება გაწეული დახმარების შედეგიანობისა და ხარჯების ეფექტიანობის ამალგების, ასევე დაავადებათა მძიმე ფორმების პრევენციისა და სიკვდილიანობის შემცირების აუცილებელი პირობაა; აღნიშნული პრიორიტეტი განხორციელდება პირველადი ჯანდაცვის დონეზე ინტეგრირებული სამედიცინო მომსახურების, სასწრაფო-გადაუდებელი დახმარებისა და რეფერალური სამსახურების მუშაობის ეფექტიანობის გაზრდისა და ჩანაცვლებით თერაპიაზე მყოფი პაციენტებისათვის აუცილებელ მედიკამენტებზე ხელმისაწვდომობის გაზრდით.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სამედიცინო დახმარების შედეგიანობისა და ხარჯების ეფექტიანობის გაზრდა;
- დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის გაუმჯობესება, დაავადებათა მძიმე ფორმებით ავადობის პრევენცია და სიკვდილიანობის მაჩვენებელთა შემცირება (საქართველოში ათასწლეულის განვითარების მე-4 და მე-5 მიზნების მიღწევა);
- ჩანაცვლებით თერაპიაზე მყოფი პაციენტების სპეციფიკური სამკურნალო საშუალებებით უზრუნველყოფის გაუმჯობესება.

პრიორიტეტი: სამედიცინო მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესების ხელშეწყობა

არსებული სიტუაციიდან გამომდინარე, პრიორიტეტის ფარგლებში მნიშვნელოვანია: სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჯანმრთელობის დაცვის ინფრასტრუქტურის, შენობა-ნაგებობებისა და აღჭურვილობის განახლება, სამედიცინო დაწესებულებებში დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის მინიმალური სტანდარტების უზრუნველყოფა და ფალსიფიცირებული, უხარისხო და ვადაგასული სამკურნალო საშუალებების მიმოქცევის პრევენცია, სამედიცინო მომსახურების ხარისხის

გაუმჯობესების ხელშეწყობა, კერძოდ, სამედიცინო ინფრასტრუქტურის განახლება-განვითარება, დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის მინიმალური სტანდარტების დამტკიცება და კონტროლი, ფარმაცევტული ბაზრის ეფექტიანი რეგულირების მიღწევა.

მოსალოდნელი შედეგი:

ამბულატორიული და ჰოსპიტალური სამედიცინო დახმარებით მოსახლეობის კმაყოფილების ზრდა.

მუხლი 53. საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტრო

პრიორიტეტი: ელექტროენერჯის გადაცემის საშუალებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ქვეყნის საექსპორტო პოტენციალის გაზრდა

საქართველოში წარმოებული ელექტროენერჯის გადაცემისა და განაწილებისათვის შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარებისა და ენერგოსისტემის უსაფრთხოებისა და მდგრადობის ამაღლების მიზნით განხორციელდება ახალი ხაზებისა და ქვესადგურების მშენებლობა, კერძოდ:

- ახალციხიდან თურქეთის საზღვრამდე 400-კვ-იანი და 500-კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობა-რეაბილიტაცია ზესტაფონი-ახალციხე-გარდაბნის ქვესადგურებამდე;
- 500—400—220-კვ-იანი ქვესადგურის მშენებლობა ახალციხეში 700-მგვტ-იანი მუდმივი დენის ჩანართით;
- ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონისათვის 110—220-კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობა;
- აზერბაიჯანისა და სომხეთის საზღვრამდე მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობა;
- 220-კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზების — „სენაკი-1“-ისა და „სენაკი-2“-ის — მშენებლობა-რეაბილიტაცია.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ენერგოსისტემის მდგრადობისა და სტაბილურობის ამაღლება;
- ელექტროენერჯის გადაცემისა და მიღების ხარისხის გაუმჯობესება;
- მეზობელ ქვეყნებთან ელექტროენერჯის მიღებისა და გადაცემის დივერსიფიკაცია და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდა.

პრიორიტეტი: ჰიდროელექტროსადგურების მშენებლობა-რეაბილიტაცია

საკუთარი ბუნებრივი რესურსის — ჰიდროპოტენციალის — გამოყენებით განხორციელდება ეკონომიკურად და ტექნიკურად დასაბუთებული საინვესტიციო

პროექტები, რომლებიც ითვალისწინებს დამატებითი სიმძლავრეების შექმნას, ელექტროენერგიაზე ქვეყნის მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას და მისი ექსპორტის გაზრდას.

პრიორიტეტის ფარგლებში: განხორციელდება ენგურჰესის 2 აგრეგატისა და ვარდნილჰესის არხის რეაბილიტაციის პროექტი; გაგრძელდება 5 ახალი ჰიდროელექტროსადგურის — მტკვარჰესის, ფარავანჰესის, ბახვჰესის, ლუხუნჰესისა და ზოტჰესის — მშენებლობები; იგეგმება სხვა ჰესების (ხუდონჰესის, ნამახვანჰესების კასკადისა და სხვა მცირე და საშუალო სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურების) სამშენებლო სამუშაოების დაწყება, რის თაობაზედაც მთავრობასა და ინვესტორს შორის გაფორმებულია მემორანდუმი.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სიანვესტიციო პროექტების განხორციელებით საქართველოს ენერჯოსისტემას შეემატება ელექტროენერჯიის წარმოების სიმძლავრეები;
- გაიზრდება ქვეყანაში გამომუშავებული განახლებადი ენერჯიის ექსპორტის პოტენციალი.

პრიორიტეტი: ბუნებრივი გაზის ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია

ბუნებრივ აირზე გაზრდილი მოთხოვნილებიდან გამომდინარე, საჭიროა ქვეყნის მაგისტრალური, მაღალი და საშუალო წნევის გაზსადენების ქსელის მშენებლობა-რეაბილიტაცია.

აღნიშნული მიმართულებებით განხორციელდება:

- საგურამო-ხაშურის გაზის 700-მმ-იანი 40 კმ მილსადენის რეაბილიტაცია;
- ნავთლული-საგურამოს გაზის 700-მმ-იანი 38 კმ მილსადენის მშენებლობა;
- ტაბაწყური-ბაკურიანის გაზის 300-მმ-იანი 18 კმ მილსადენის მშენებლობა;
- ხაშური-სენაკის გაზის 700-მმ-იანი 60 კმ მილსადენის მშენებლობა-რეაბილიტაცია;
- სენაკი-ფოთის გაზის ახალი, 700-მმ-იანი 32 კმ მილსადენის მშენებლობა;
- რეგიონალური მნიშვნელობის მიწისქვეშა გაზსაცავის მშენებლობის შესაძლებლობების შესწავლა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- რეგიონების ბუნებრივი აირით მომარაგების უზრუნველყოფა;
- გაზსადენების სატრანსპორტო/სატრანზიტო პოტენციალის განვითარება;
- ბუნებრივი აირის დანაკარგების შემცირება;

- მიწისქვეშა გაზსაცავის მშენებლობით შესაძლებელი იქნება ბუნებრივი აირის რეზერვის შექმნა ენერგეტიკული უსაფრთხოებისა და ქვეყნის სატრანზიტო პოტენციალის გაზრდის მიზნით.

პრიორიტეტი: განახლებადი ენერჯის წყაროების ათვისებისა და ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის განვითარების მიზნით საინვესტიციო პროექტების მომზადება

პრიორიტეტით გათვალისწინებულია:

- განახლებადი ენერჯის წყაროების შემდგომი ათვისებისა და ელექტროენერჯის ექსპორტის გაზრდის მიზნით საინვესტიციო პროექტების მომზადება;
- დამატებით მომზადებული საინვესტიციო პროექტების განხორციელებისა და ინვესტიციების მოზიდვის მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების გატარება.

პრიორიტეტის ფარგლებში ასევე განხორციელდება ჰიდროენერგეტიკაში საინვესტიციო პროექტების მხარდაჭერის პროექტი, შავი ზღვის სანაპიროზე ბუნებრივი აირის გამათხევადებელი სადგურის (AGRI პროექტის ფარგლებში, რომელიც ითვალისწინებს ბუნებრივი აირის ტრანსპორტირებას კასპიის ზღვის აუზიდან აზერბაიჯანისა და საქართველოს გავლით რუმინეთის პორტ კონსტანცამდე, მათ შორის, გათხევადებული ფორმით შავ ზღვაზე), აგრეთვე ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნის მშენებლობის შესაძლებლობის შესწავლა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ენერგეტიკის სექტორში დამატებითი ინვესტიციების მოზიდვა დაახლოებით 3 მილიარდი აშშ დოლარის ოდენობით;
- დამატებით 1500-მგვტ-იანი დადგმული სიმძლავრის შექმნა და საექსპორტო პოტენციალის კიდევ უფრო გაზრდა, რაც განაპირობებს 10 მლნ ტონა პირობითი საწვავის ეკონომიას და გარემოში გამოყოფილი სითბური აირების შემცირებას;
- ენერგორესურსების დივერსიფიკაცია, ენერგოუსაფრთხოებისა და ქვეყნის სატრანზიტო პოტენციალის გაზრდა.

მუხლი 54. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

პრიორიტეტი: სურსათის უვნებლობა და მომხმარებელთა უფლებების დაცვა

ამჟამად ხორციელდება სურსათის ხარისხის სახელმწიფო კონტროლი საცალო ვაჭრობის დონეზე, მაგრამ ეს არ იძლევა სრულ წარმოდგენას სურსათის წარმოების სფეროში ქვეყანაში შექმნილ მდგომარეობაზე. სურსათის უვნებლობის უზრუნველყოფა მთლიანად მეწარმის კეთილსინდისიერებაზეა დამოკიდებული, რის გამოც მომხმარებელი დაუცველია არაკეთილსაიმედო სურსათის მოხმარებისაგან და მნიშვნელოვნად შეფერხებულია ქართული სასურსათო პროდუქციის ექსპორტი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, აუცილებელია:

- 2010 წლიდან — ინსპექტირება ევროკავშირში ექსპორტიორ სურსათის მწარმოებელ საწარმოებში, ხოლო 2013 წლიდან — მაღალი რისკის სურსათის მწარმოებელ საწარმოებში;
- სასურსათო პროდუქტების ლაბორატორიული კვლევის სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამების განხორციელება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- რისკის ანალიზზე დამყარებული სურსათის უვნებლობის ინტეგრირებული სისტემის განვითარება;
- მომხმარებელთა დაცვა მავნე, ვადაგასული, უხარისხო და ფალსიფიცირებული სურსათისაგან;
- ქვეყნის სასურსათო პროდუქციის საექსპორტო პოტენციალის გაზრდა.

პრიორიტეტი: მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედობა

საკარანტინო და განსაკუთრებით საშიში მავნე ორგანიზმები სერიოზულად აზიანებენ სასოფლო-სამეურნეო კულტურებს და მოსავლის მნიშვნელოვან დანაკარგებს იწვევენ. მათ მიმართ ლოკალიზაცია-ლიკვიდაციის ღონისძიებების გასატარებლად აუცილებელია ქვეყნის ტერიტორიის ფიტოსანიტარიული მონიტორინგი და მავნე ორგანიზმების გავრცელება-განვითარების პროგნოზის სისტემის შექმნა, აგრეთვე საგანგებო სიტუაციების სალიკვიდაციოდ პრეპარატების სარეზერვო ფონდის შექმნა.

მაღალი და უვნებელი მოსავლის მიღების მიზნით მნიშვნელოვანია ხარისხიან მცენარეთა დაცვა და სასუქების გამოყენება, მოყვანილ მცენარეულ პროდუქციაში მათი ნარჩენი რაოდენობების დადგენა, პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების გამოყენებისა და მიმოქცევის სახელმწიფო რეგულირება.

ფერმერთა ცოდნის ამაღლება მცენარეთა დაცვის ეფექტიანი და უსაფრთხო ღონისძიებების გატარების აუცილებელი პირობაა.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით დაგეგმილია:

- საკარანტინო და განსაკუთრებით საშიში მავნე ორგანიზმების საწინააღმდეგო ღონისძიებების გატარება;
- პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების ხარისხისა და მცენარეულ პროდუქციაში მათი ნარჩენი რაოდენობების, განსაკუთრებით საშიში და საკარანტინო მავნებელ-დაავადებების გავრცელების მონიტორინგი;
- საგანგებო სიტუაციების სალიკვიდაციოდ პრეპარატების სარეზერვო ფონდის შექმნა;
- ფერმერებისათვის შესაბამისი რეკომენდაციების გამოცემა-გავრცელება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საკარანტინო და განსაკუთრებით საშიში მავნე ორგანიზმების მასობრივად გავრცელების აღკვეთა და კერების ლიკვიდაცია;
- სოფლის მეურნეობის პროდუქციის ხარისხის, უვნებლობისა და კონკურენტუნარიანობის ამაღლება.

პრიორიტეტი: მეცხოველეობის განვითარება და ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოობა

ქვეყანაში ჯერ კიდევ გვხვდება სხვადასხვა სახის ინფექციური და ინვაზიური დაავადებები, თითქმის არ ფუნქციონირებს სასაკლაოები, არ არის დანერგილი ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის სისტემა. საქართველოში მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის მთლიანი სულადობის 70—75 პროცენტი დაბალპროდუქტიულია.

არსებული სიტუაციის გათვალისწინებით დაგეგმილია:

- დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური ვაქცინაცია;
- დაავადების გაჩენის შემთხვევაში სალიკვიდაციო ღონისძიებების გასატარებლად ბიოპრეპარატების სარეზერვო ფონდის შექმნა და ვაქცინაციისა და გამოკვლევების ჩატარებისათვის დამხმარე საშუალებების შექმნა;
- ცხოველთა რეგისტრაცია-იდენტიფიკაციის სისტემის დანერგვა;
- ცხოველთა სანიტარიული სასაკლაოების მოწყობა;
- საქონლის ჯიშობრივი გაუმჯობესება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- დაავადებების შემცირების ტენდენცია;
- ცხოველებისა და მეცხოველეობის პროდუქტების იმპორტის ჩანაცვლება და ექსპორტის განვითარება;
- ცხოველური წარმოშობის ადგილობრივი პროდუქციის კეთილსაიმედოობის გაზრდა;
- მეცხოველეობის პროდუქტების ხარისხობრივი და რაოდენობრივი ზრდა.

პრიორიტეტი: სასოფლო-სამეურნეო წარმოების ინტენსიფიკაცია

ქვეყანაში ძალიან დაბალია სასოფლო-სამეურნეო კულტურების საჰექტარო მოსავლიანობა, ფართოდ არ არის დანერგილი ახალი ტექნოლოგიებით სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება, რის გამოც საკმაოდ მაღალია წარმოებული პროდუქციის თვითღირებულება და, შესაბამისად, მოხმარებულ პროდუქციაში იმპორტის ხვედრითი წილი. ბევრია ამორტიზებული ვენახი და ბაღი.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, ფერმერების დაინტერესებისა და შესაბამისი ტექნოლოგიების დანერგვის მიზნით საჭიროა ქვეყნის ზოგიერთ რეგიონში

სადემონსტრაციო ფართობების, ვენახებისა და ბაღების მოწყობა სხვადასხვა სასოფლო-სამეურნეო კულტურით, აგრეთვე სადემონსტრაციო ნაკვეთებში უცხოელი და ადგილობრივი კონსულტანტების მიერ სემინარებისა და ე. წ. მინდვრის დღეების ჩატარება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ამაღლება ფერმერების პრაქტიკული ცოდნა და გამოცდილება;
- სადემონსტრაციო ფართობებზე და ნაკვეთებში მოხდება ხილისა და ბოსტნეულის ახალი ჯიშების ინტროდუქცია, რაც წარმოების სეზონს გაახანგრძლივებს და მოსავლიანობას აამაღლებს;
- შემცირდება წარმოებული პროდუქციის თვითღირებულება, გაიზრდება რენტაბელურობა, სადემონსტრაციო ფართობებზე მიღებული შედეგების რეკლამირებით გაიზრდება იმ ფერმერთა რაოდენობა, რომლებიც მომდევნო წლებში გაიზიარებენ დანერგილ ახალ ტექნოლოგიებს.

პრიორიტეტი: მევენახეობა-მელვინეობის დარგის განვითარება და ფალსიფიკაციასთან ბრძოლა

რუსეთის მხრიდან განხორციელებული ემბარგოს გამო საქართველოს მევენახეობა-მელვინეობის დარგის წინაშე დადგა ახალი ამოცანა, რომელიც გულისხმობს სამომხმარებლო ბაზრის დივერსიფიკაციას და ქართული ღვინოპროდუქციის საექსპორტო მოცულობების გაზრდას, რაც ხელს შეუწყობს საერთაშორისო ბაზარზე ქართული პროდუქციის პოპულარიზაციისა და კონკურენტუნარიანობის გაზრდას, ასორტიმენტის გაფართოებას, სამომხმარებლო ბაზრის დაცვას დაბალხარისხიანი და ფალსიფიცირებული პროდუქციისგან, ვაზის ნარგაობების განახლებასა და ჯიშობრივ გადახალისებას.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით დაგეგმილია ქართული ღვინოპროდუქციის საერთაშორისო და ადგილობრივი დეგუსტაცია-კონკურსებისა და გამოფენების მოწყობა, საერთაშორისო ექსპერტებთან თანამშრომლობა და ალკოჰოლიანი სასმელების სერტიფიცირებული პარტიების საინსპექციო კონტროლის განხორციელება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ნედლეულის ბაზის განახლება და ჯიშობრივი გადახალისება;
- ქართული ღვინის პოპულარიზაცია, მისი ხარისხის ამაღლება და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდა;
- საექსპორტო პროდუქციის რაოდენობრივი და გეოგრაფიული არეალის გაზრდა;
- სამომხმარებლო ბაზარზე უხარისხო და ფალსიფიცირებული პროდუქციის შემცირება;
- მაღალმოსავლიანი, ძვირფასი ჯიშის ყურძნის ახლად გაშენებული ვენახების რაოდენობის გაზრდა.

პრიორიტეტი: სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის განახლება

სურსათის წარმოების გაზრდის მიზნით აუცილებელია სასოფლო-სამეურნეო მანქანა-დანადგარების აღჭურვილობის შემენისა და მომსახურების ცენტრების შექმნის ხელშეწყობა. დღეისათვის ქვეყანაში არსებული პარკი ითვლის 7 ათასამდე ერთეულს, რომელთაგან 70 პროცენტზე მეტს გასული აქვს ექსპლუატაციის ვადა, რაც ზრდის მათი ექსპლუატაციის ხარჯს, ამცირებს დამუშავების ხარისხს და აგროვადებში მათი გამოყენების შესაძლებლობას. შესაბამისად, აუცილებელია საქართველოს ყველა რეგიონში მექანიზაციის სერვისცენტრების მოწყობა და მათი ახალი სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკით აღჭურვა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის დეფიციტის შემცირება;
- დამუშავებული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების მოცულობის გაზრდა;
- პირველადი წარმოების ხარჯების მინიმიზაცია და მოსავლიანობის გაზრდა.

პრიორიტეტი: სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნა და წყალმომხმარებელთა იდენტიფიცირება

შეიქმნება საქართველოს სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ერთიანი მონაცემთა ბაზა, რომლის დამუშავებისას შეიქმნება მატრიცა ARC-GIS პროგრამული უზრუნველყოფით, მისი შემდგომი განვითარების, სრულყოფისა და უნიფიცირების შესაძლებლობით, ერთიანი JPS კოორდინატთა სისტემაში ინტეგრირებით.

მოსალოდნელი შედეგები:

- წყალსამეურნეო რეჟიმების სრულყოფა;
- სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ერთიანი მონაცემთა ბაზის სრულყოფა და მისი ფუნქციონირების ოპტიმიზაცია;
- წყლის რაციონალური გამოყენების გაზრდა;
- მელიორირებული სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების ფართობების გაზრდა.

მუხლი 55. საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო

პრიორიტეტი: ტყის მდგრადი მართვის მიზნით სატყეო სექტორის რეფორმა

ტყის მდგრადი მართვის მიზნით სატყეო სექტორის რეფორმის მიზანია სატყეო რესურსებით ეფექტიანი, მრავალფუნქციური სარგებლობა ტყეების ხარისხობრივი მდგომარეობის შენარჩუნება-გაუმჯობესებით, ხოლო სატყეო სექტორში ხელსაყრელი საინვესტიციო გარემოს შექმნის მიზნით აუცილებელია, სახელმწიფო ტყის ფონდის მართვა განხორციელდეს სამეურნეო საქმიანობის თანამედროვე მეთოდებით, გრძელვადიანი ტყითსარგებლობის დანერგვითა და ტყითმოსარგებლეთა მოტივაციის

გაზრდით. შესაბამისად, უნდა შემუშავდეს ტყის მართვის გეგმები, აგრეთვე უნდა გამოიყოს სპეციალური ჭრის ტყეკაფები სათბობ შემაზე მოსახლეობის მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საშუალოვადიან პერიოდში უნდა განხორციელდეს:

- ტყეების მოვლისა და აღდგენა-გაშენების ღონისძიებები;
- ტყის ინვენტარიზაცია და მონაცემთა ბაზის შექმნა;
- სახელმწიფო სამეურნეო ტყის ფონდის შიდა და გარე საზღვრების დაზუსტება;
- ტყის სანერგეების მოწყობა;
- სათბობ შემაზე მოსახლეობის მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით სპეციალური ტყეკაფების გამოყოფა.

მოსალოდნელი შედეგი:

ტყით სარგებლობა განხორციელდება მხოლოდ ტყის მართვის გეგმების შესაბამისად, ხოლო უკანონოდ სარგებლობა მაქსიმალურად შემცირდება. ასევე შემცირდება ეროზირებული და დეგრადირებული ტყის ფართობები. ქვეყნის მოსახლეობა უზრუნველყოფილი იქნება სათბობი შეშით. განახლდება სახელმწიფო სამეურნეო ტყის ფონდის მაჩვენებლების შესახებ მონაცემები.

პრიორიტეტი: წყლის რესურსების სააუზო მართვის სისტემაზე გადასვლა

საქართველოში დღეისათვის წყლის რესურსების მართვა ადმინისტრაციული პრინციპის საფუძველზე ხორციელდება. ადმინისტრაციული მოდელის მიხედვით შეუძლებელია წყლის რესურსების მოხმარების ეფექტიანი დაგეგმვა მდინარის მთელი აუზის ფარგლებში სხვადასხვა წყალმოსარგებლის ინტერესების, აგრეთვე აუზის ეკოსისტემების შენარჩუნებისა და დაცვის გათვალისწინებით.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, წყლის რესურსების სააუზო მართვის თანამედროვე პრინციპებზე გადასვლის მიზნით აუცილებელია შემუშავდეს მტკვრის, ალაზან-ივრის, ხრამ-დებედისა და რიონის აუზების მართვის გეგმები, რომლებშიც გათვალისწინებული იქნება მდინარეთა აუზების ზოგადი ჰიდროლოგიური და ჰიდროქიმიური დახასიათებები, მნიშვნელოვანი უარყოფითი ფაქტორებისა და ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების მდგომარეობაზე ანთროპოგენური ზემოქმედებისა და წყლის რესურსების დაცვის სფეროში გამოვლენილი პრობლემების აღწერა, ბუნებრივი კატასტროფების რისკების შეფასება, წყლის რესურსების დაბინძურების თავიდან აცილების ღონისძიებების გეგმა და სხვა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- გაუმჯობესდება მდინარეების წყლის ფიზიკურ-ქიმიური ხარისხი, ძირითადი დამაბინძურებელი ნივთიერებების (ორგანული ნივთიერებების, აზოტის ნაერთების,

ნავთობპროდუქტების, მძიმე ლითონების) კონცენტრაციები ზღვრულად დასაშვებ დონემდე შემცირდება;

- გაუმჯობესდება წყლის ეკოსისტემების მდგომარეობა;
- უზრუნველყოფილი იქნება მდინარეების აუზების სტაბილური და ხელსაყრელი ეკოლოგიური მდგომარეობა.

პრიორიტეტი: დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და ეკოტურიზმის განვითარება

დაცული ტერიტორიების სისტემაში არსებული ხარვეზების (დაცული ტერიტორიების ერთიანი ქსელის არარსებობა, მოუწყობელი ინფრასტრუქტურა, კვალიფიციური კადრების ნაკლებობა და სხვა) აღმოფხვრის მიზნით საშუალოვადიან პერიოდში უნდა განხორციელდეს ახალი დაცული ტერიტორიების მართვის გეგმებისა და დაცულ ტერიტორიებზე ტურიზმის განვითარების სტრატეგიის შემუშავება, ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება და მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განახლება, დაცულ ტერიტორიებზე იმვიათი და გადაშენების საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საშუალოვადიან პერიოდში ძირითადად უნდა განხორციელდეს:

- ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია და ბუნებრივი რესურსებით მდგრადი სარგებლობის უზრუნველყოფა;
- ინფრასტრუქტურის განვითარება;
- მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, მათ შორის, მეხანძრეებისათვის საჭირო სპეციალური ტანსაცმლისა და ინვენტარის, აგრეთვე მავნებლებთან საბრძოლველად სპეციალური ნივთიერებების შექმნა;
- საქართველოს სამხრეთ ნაწილში (სომხეთისა და თურქეთის საზღვრების მიმდებარე ტერიტორიებზე) ჯავახეთის ეროვნული პარკისა და ჭაობით დაფარულ ტერიტორიებზე 5 აღკვეთილის (კარწახის, ხანჩალის, ბულდაშენის, მადათაფისა და სადამოს) შექმნა;
- ადგილობრივი მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ასამაღლებლად შესაბამისი ღონისძიებების გატარება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- შენარჩუნდება და აღდგება ფლორისა და ფაუნის უნიკალური სახეობები;
- შემცირდება ბუნებრივი რესურსებით უკანონო სარგებლობა;
- უზრუნველყოფილი იქნება დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგრადობა საკუთარი შემოსავლების ზრდით;
- მოეწყობა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი ინფრასტრუქტურა, რაც გაზრდის ტურისტთა რაოდენობას.

პრიორიტეტი: ნარჩენების მართვის სისტემის რეფორმა და გარემოს ეკოლოგიური წონასწორობის შენარჩუნების კონტროლი

საქართველოში მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის სისტემა არაეფექტიანია და სრულად არ უპასუხებს თანამედროვე მოთხოვნებსა და სტანდარტებს, რაც ხელის შემშლელი ფაქტორია ქვეყანაში ეკოტურიზმის განვითარებისათვის. ამიტომ აუცილებელია, მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის რეფორმის ფარგლებში განხორციელდეს:

- ნარჩენების პოლიგონის შესწავლა, შეფასება და რეკულტივაცია;
- მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლების ამოღება, შეფუთვა და დროებით უსაფრთხო ადგილებში განთავსება;
- პოლიეთილენის ნაწარმის ნარჩენების წარმოქმნის ხელშემწყობი ფაქტორების შესწავლა და შეფასება; პოლიეთილენის ნაწარმის შეგროვების, ნედლეულად გამოყენებისა და გადამუშავების ღონისძიებების განხორციელება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- მინიმუმამდე შემცირდება ქვეყანაში არსებული ვადაგასული პესტიციდების რაოდენობა;
- გაუმჯობესდება ნარჩენების სამარხზე არსებული ეკოლოგიური მდგომარეობა, მინიმუმამდე შემცირდება გარემოზე ზეგავლენის რისკები;
- შესაბამისი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობით მკვეთრად შემცირდება პოლიეთილენის ნაწარმით გარემოს დანაგვიანება;
- შემცირდება გარემოსთვის მიყენებული ზიანი და შენარჩუნდება ეკოლოგიური წონასწორობა.

პრიორიტეტი: საშიში ბუნებრივი პროცესების პრევენცია

სტიქიური მოვლენებით გამოწვეული შესაძლო უარყოფითი შედეგების შერბილების ან თავიდან აცილების მისაღწევად საჭიროა კატასტროფების მართვის ეფექტიანი ღონისძიებების განხორციელება. ამ ღონისძიებათაგან ერთ-ერთი ძირითადია მოსალოდნელი სტიქიური მოვლენების შესახებ წინასწარი გაფრთხილების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება. შესაბამისად, საშუალოვადიან პერიოდში გათვალისწინებულია ჰიდრომეტეოროლოგიური პარამეტრების კონტაქტური და დისტანციური გამზომი საშუალებებისა და სპეციალიზებული მეტეოროლოგიური დაკვირვების სისტემების შექმნა და დანერგვა; აგრეთვე საჭიროა ავარიული უბნების გამოვლენა, ინერტული მასალის მარაგისა და მისი მოპოვების ტერიტორიის განსაზღვრა, შესაბამისი პრევენციული და ავარიული სიტუაციის სალიკვიდაციო ღონისძიებების განხორციელება.

მოსალოდნელი შედეგები:

- გაიზრდება მოსალოდნელი სტიქიური მოვლენების პროგნოზების სიზუსტე და, შესაბამისად, შემცირდება სტიქიური მოვლენებით გამოწვეული შესაძლო ეკონომიკური ზარალი;
- მაქსიმალურად შემცირდება სტიქიური მოვლენების შედეგად გარემოსა და მოსახლეობისთვის მიყენებული ზიანი;
- გაიზრდება სანაპირო ზონის ანთროპოგენური ფაქტორის მავნე ზემოქმედებისაგან დაცულობა;
- შემცირდება ეკომიგრაციის მაჩვენებელი.

პრიორიტეტი: ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების მონიტორინგის სისტემის სრულყოფა

ქვეყანაში ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე დაკვირვების პუნქტების არასაკმარისი რაოდენობისა და არსებული მატერიალურ-ტექნიკური საშუალებების სიმცელის (ზოგ შემთხვევაში — უქონლობის) გამო შემცირებულია გაზომვებით მიღებული შედეგების საიმედოობა და სიზუსტე. ამიტომ აუცილებელია ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ავტომატური სადამკვირვებლო სადგურების შექმნა და მოძველებული ხელსაწყო-დანადგარების თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი ხელსაწყოებით შეცვლა.

მოსალოდნელი შედეგები:

- გაუმჯობესდება ანალიზის ხარისხის შეფასებისა და კონტროლის მეთოდები;
- ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ მიღებული ინფორმაცია იქნება უფრო დეტალური და საიმედო.

მუხლი 56. საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტრო

პრიორიტეტი: სპორტულ სახეობათა განვითარება, სპორტის პოპულარიზაცია და სასპორტო განათლების ხელშეწყობა

პრიორიტეტი მოიცავს ღონისძიებებს, რომლებიც ორიენტირებულია სასპორტო განათლების ხელშეწყობაზე. მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყანაში სპორტის ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციისა და მშენებლობისათვის მნიშვნელოვანი სამუშაოები მიმდინარეობს, ამჟამად საქართველოს რეგიონების უმრავლესობაში არსებული სპორტული ინფრასტრუქტურა არ შეესაბამება თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტებსა და მოთხოვნებს. მნიშვნელოვან გაუმჯობესებას საჭიროებს საქართველოს ნაკრები გუნდების საწვრთნელი ობიექტები, რათა ამ ბაზებში ადგილობრივი და საერთაშორისო მასშტაბის ღონისძიებების ჩატარებისათვის ნორმალური პირობები შეიქმნას. აუცილებელია ახალგაზრდობში სპორტის პოპულარიზაცია და ჯანსაღი

ცხოვრების წესის დამკვიდრება, აგრეთვე სპორტის ხელმისაწვდომობა, განურჩევლად ასაკისა.

პრიორიტეტი ორიენტირებულია ქვეყანაში სპორტის შემდგომ განვითარებაზე, ახალგაზრდებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრებაზე, სპორტის სხვადასხვა სახეობის, საქართველოს ეროვნული და ასაკობრივი ნაკრები გუნდების (ყველა ასაკობრივი ნაკრები გუნდის გათვალისწინებით — 120 ნაკრები გუნდის) მომზადებასა და საერთაშორისო სპორტულ ღონისძიებებში (ოლიმპიურ თამაშებში, მსოფლიოსა და ევროპის ჩემპიონატებში, სხვადასხვა საერთაშორისო ტურნირში) მონაწილეობის ხელშეწყობაზე, აგრეთვე საქართველოს ჩემპიონატებისა და პირველობების ჩატარებაზე, სპორტული რეზერვისა და მაღალი კლასის სპორტსმენების მომზადებაზე, საქართველოს რეგიონებში სპორტული მრავალფუნქციური კომპლექსების, ახალი სპორტული მოედნების, ხელოვნურსაფრიანი მინისაფეხბურთო მოედნებისა და პრიორიტეტული სახეობების ეროვნული ნაკრებების ძირითადი კომპლექსების აღდგენაზე.

მოსალოდნელი შედეგები:

- საერთაშორისო ტურნირებში, ევროპისა და მსოფლიო ჩემპიონატებზე სხვადასხვა სინჯის მედლებისა და ოლიმპიური თამაშებისათვის ლიცენზიების მოპოვება როგორც ინდივიდუალურ, ისე გუნდურ სახეობებში, აგრეთვე ოლიმპიადებზე მნიშვნელოვანი წარმატებების მიღწევა;
- ბავშვების მასობრივი სპორტით დაინტერესების გაზრდა.

პრიორიტეტი: ახალგაზრდობის სფეროში ერთიანი ახალგაზრდული პოლიტიკის გატარება

პრიორიტეტის მიზანია, ხელი შეუწყოს ქვეყანაში ახალგაზრდების განვითარებას, მათში აქტიური მოქალაქეობის იდეის, სახელმწიფოებრივი და თავისუფალი აზროვნების, კანონის პატივისცემის, სამოქალაქო პასუხისმგებლობისა და შემოქმედებითი უნარების დამკვიდრებას. ღონისძიებების უმეტესობა, რომლებსაც საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტრო ახალგაზრდებისათვის მოაწვობს, დაფუძნებული იქნება არაფორმალური სწავლების ელემენტებზე, რომლითაც ისინი, გარდა ზემოთ ჩამოთვლილ თემებზე ინფორმაციის მიღებისა, გამოიმუშავენ პრევენტაციების, დებატების წარმართვის, ინფორმაციის მოძიებისა და მართვის უნარ-ჩვევებს.

პრიორიტეტი აერთიანებს ღონისძიებებს, რომლებიც მიმართულია ახალგაზრდული ორგანიზაციების განვითარებისაკენ, კერძოდ, ითვალისწინებს მათ მიერ ჩატარებული ღონისძიებების მხარდაჭერასა და წახალისებას, ტრენინგ-პროგრამების შექმნას, ახალგაზრდების მონაწილეობას სხვადასხვა კონფერენციასა და სამუშაო ჯგუფში.

პრიორიტეტი ასევე აერთიანებს საერთაშორისო ტიპის პროექტებს, რომლებიც საშუალებას აძლევს ახალგაზრდული სტრუქტურების წარმომადგენლებს (საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტროს, მის დაქვემდებარებაში არსებულ

საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებს, ადგილობრივი თვითმმართველობის ახალგაზრდული სტრუქტურების წარმომადგენლებს, ახალგაზრდულ ორგანიზაციებს), მონაწილეობა მიიღონ საერთაშორისო ღონისძიებებში, ჩაერთონ რეგიონალური თანამშრომლობის განვითარებაში, დაამყარონ საჭირო კონტაქტები, მიიღონ ინფორმაცია ახალგაზრდულ სფეროში სხვა ქვეყნების გამოცდილების შესახებ და დაგეგმონ სამომავლო საერთაშორისო პროგრამები.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ახალგაზრდების განვითარების ხელშეწყობა;
- ახალგაზრდებში აქტიური მოქალაქეობრივი, სახელმწიფოებრივი და თავისუფალი აზროვნების, ჯანსაღი ცხოვრების წესის, მოქალაქის უფლებებისა და ვალდებულებების, საზოგადოების წევრებზე ზრუნვის იდეის დამკვიდრება;
- ახალგაზრდებში პრევენციების, დებატების წარმართვის, დასაქმებისთვის აუცილებელი, შემოქმედებითი საქმიანობისთვის საჭირო უნარ-ჩვევების გამომუშავება;
- საერთაშორისო ახალგაზრდულ პროგრამებში ქართველი ახალგაზრდების მონაწილეობის გაზრდა;
- საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში მცხოვრები ახალგაზრდების ხელშეწყობა;
- ახალგაზრდული ორგანიზაციების საქმიანობის ხელშეწყობა;
- საბანაკო სისტემის სრულყოფა და განვითარება, ახალგაზრდებში მაღალი ზნეობრივი თვისებების ჩამოყალიბება და ახალგაზრდობის არაფორმალური განათლება;
- საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში მცხოვრები ახალგაზრდების ერთმანეთთან დამეგობრება და უცხოეთში მცხოვრებ თანატოლებთან ურთიერთობების ჩამოყალიბება.

პრიორიტეტი: მოქმედ და ვეტერან სპორტსმენთა, მწვრთნელთა და სპორტის მუშაკთა ფინანსური მხარდაჭერა

პრიორიტეტი მოიცავს ოლიმპიურ ჩემპიონთა, ვეტერან სპორტსმენთა, სპორტის მუშაკთა, საქართველოს ეროვნული ნაკრებების წევრთა და პერსპექტიულ სპორტსმენთა სტიპენდიებითა და სოციალური დახმარებით უზრუნველყოფის ღონისძიებებს მათი მატერიალური წახალისებისა და ფინანსური მხარდაჭერის მიზნით.

მოსალოდნელი შედეგები:

- წახალისებული ახალგაზრდა, პერსპექტიული სპორტსმენები;
- საქართველოს ეროვნული და ოლიმპიური ნაკრები გუნდების მოტივირებული წევრები;
- მატერიალურად წახალისებული ოლიმპიური ჩემპიონები და სოციალურად დაცული ვეტერანი სპორტსმენები და სპორტის მუშაკები.

მუხლი 57. საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი

პრიორიტეტი: პრევენციის ეროვნული მექანიზმის ეფექტიანი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა

სისხლის სამართლის რეფორმის ერთ-ერთი სტრატეგიული საკითხია პრევენციის ეროვნული მექანიზმის ფუნქციის შესრულება, რაც გულისხმობს ადამიანის უფლებათა დაცვის მდგომარეობაზე როგორც გეგმური, ისე მოულოდნელი (დაუგეგმავი) მონიტორინგის განხორციელებას საქართველოს ტერიტორიაზე თავისუფლების აღკვეთისა და თავისუფლების დე ფაქტო აღკვეთის ადგილებში, ასევე წამების, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან სასჯელის პრევენციის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავებას, მონიტორინგის ანგარიშების მომზადებასა და წარდგენას, შემუშავებული რეკომენდაციების შესრულებას და მათი განხორციელების შეფასებას.

მოსალოდნელი შედეგი:

საქართველოს ტერიტორიაზე თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში წამების, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან სასჯელის გამოყენების პრაქტიკის აღმოფხვრა.

პრიორიტეტი: სახალხო დამცველის აპარატის ეფექტიანი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა და შესაძლებლობათა გაძლიერება

ბოლო წლების განმავლობაში სახალხო დამცველის აპარატის დაფინანსების (მათ შორის, დონორთა მიერ გამოყოფილი დაფინანსების) ზრდის და აპარატში გატარებული რეფორმების შედეგად გაიზარდა სახალხო დამცველის ოფისების რაოდენობა და, შესაბამისად, მოსახლეობისთვის გაიოლდა სახალხო დამცველისათვის მიმართვის შესაძლებლობა. ასევე ამაღლდა აპარატის თანამშრომელთა კვალიფიკაცია, გაიზარდა სამოქალაქო განათლების პროცესის ინტენსივობა, შეიქმნა ბავშვისა და ქალის, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების დაცვისა და ტოლერანტობის სპეციალიზებული ცენტრები.

ყოველივე ეს აისახა საქართველოში ადამიანის უფლებათა დაცვის მდგომარეობაზე, რასაც სახალხო დამცველის მიერ გაწეული მონიტორინგის ანგარიშები, საჩივრების ანალიზი და ადამიანის უფლებათა სფეროში ჩატარებული კვლევები ადასტურებს.

პრიორიტეტის ფარგლებში სახალხო დამცველის აპარატის შემდგომი განვითარებისათვის აუცილებელი ღონისძიებები გულისხმობს აპარატის თანამშრომლების გადამზადებას, სპეციალიზებული ცენტრებისა და რეგიონული ოფისების საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიური ინფრასტრუქტურით აღჭურვას.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სახალხო დამცველის აპარატის თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება;
- სახალხო დამცველის სპეციალიზებული ცენტრებისა და რეგიონული ოფისების მუშაობის გაუმჯობესება საჩივრების შესწავლის, პოლიტიკის ანალიზისა და სახალხო დამცველის აპარატის ხელმისაწვდომობის გაზრდის კუთხით.

პრიორიტეტი: სამოქალაქო განათლების პროცესის მხარდაჭერა

ადამიანის უფლებათა შესახებ სამოქალაქო განათლების პროცესის განხორციელება სახალხო დამცველის მანდატის ნაწილია, რომელიც მას ორგანული კანონით აქვს მინიჭებული. იგი არის ასევე სისხლის სამართლის რეფორმის ნაწილი, რომელიც ასახულია სისხლის სამართლის რეფორმის სტრატეგიასა და სახალხო დამცველის სამოქმედო გეგმაში.

პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილია:

- სამოქალაქო განათლების მიზნით კამპანიების განხორციელება, სოციალური რეკლამის დამზადება და მასმედიის საშუალებით გავრცელება;
- სამიზნე აუდიტორიებისათვის საგანმანათლებლო აქტივობების განხორციელება;
- ადამიანის უფლებათა თემაზე სხვადასხვა პუბლიკაციის გამოცემა და გავრცელება.

მოსალოდნელი შედეგი:

ადამიანის უფლებათა შესახებ ცნობიერების ამაღლება.

მუხლი 58. საჯარო სამართლის იურიდიული პირი —საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური —საქსტატი

პრიორიტეტი: საქართველოს სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამა

საქართველოს სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამა მოიცავს ქვეყნისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე სტატისტიკური გამოკვლევების მომზადებას, განხორციელებას და შედეგების გავრცელებას. გამოკვლევების შედეგად დგინდება ძირითადი სტატისტიკური ინდიკატორები.

სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში იგეგმება:

- მთლიანი შიდა პროდუქტის მონაცემთა ხარისხის ამაღლება მისი გაანგარიშებისათვის საჭირო ინფორმაციული წყაროების ხარისხობრივი გაუმჯობესებით;
- საწარმოთა წლიური და კვარტალური გამოკვლევები;
- ბიზნესრეგისტრის აქტუალიზაცია;

- არაკომერციული ორგანიზაციების გამოკვლევები;
- სპეციალური კვლევები (თემატური მიკროეკონომიკური აღწერა, ბაზრებსა და ბაზრობებზე მოვაჭრე ეკონომიკური სუბიექტების გამოკვლევა);
- სამომხმარებლო (ინფლაცია) და მწარმოებელთა ფასების ინდექსის გაანგარიშება;
- ძირითადი დემოგრაფიული მონაცემების გაანგარიშება;
- ქვეყანაში დასაქმებისა და უმუშევრობის დონეების განსაზღვრა.

მოსალოდნელი შედეგი:

დადგინდება ქვეყნის ძირითადი სტატისტიკური მაჩვენებლები (ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტი, საგარეო ვაჭრობისა და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მაჩვენებლები, ინფლაციის მაჩვენებელი, ბიზნესის სექტორის ძირითადი ინდიკატორები, დემოგრაფიული და სოციალური სტატისტიკის ძირითადი მაჩვენებლები).

პრიორიტეტი: შინამეურნეობების ინტეგრირებული გამოკვლევის პროგრამა

შინამეურნეობების ინტეგრირებული გამოკვლევის პროგრამა მოიცავს საქართველოს შინამეურნეობებზე ოფიციალური სტატისტიკის წარმოებას, სიღარიბის, ცხოვრების დონისა და მოსახლეობის ეკონომიკური აქტივობის მაჩვენებლების გაანგარიშებას, ეროვნული ანგარიშების მაჩვენებლების გასაანგარიშებლად და სამომხმარებლო კალათის დადგენისათვის საჭირო მონაცემებით უზრუნველყოფას, საარსებო მინიმუმის გაანგარიშებისათვის სასურსათო და არასასურსათო დანახარჯების თანაფარდობის დადგენას.

მოსალოდნელი შედეგები:

- მიღებული იქნება საქართველოს შინამეურნეობების შესახებ მრავალფეროვანი სტატისტიკური ინფორმაცია, რომელიც გახდება მძლავრი ინდიკატორი მთავრობის მიერ ისეთი მნიშვნელოვანი სფეროების მონიტორინგისათვის, როგორებიცაა სიღარიბის დონე, მოსახლეობის ცხოვრების დონე (შემოსავლები და ხარჯები), მოსახლეობის ეკონომიკური აქტივობა (დასაქმება და უმუშევრობა), აგრეთვე სხვადასხვა პროექტისა და პროგრამის განხორციელების მონიტორინგისა და შედეგების შეფასებისათვის;
  - შესაძლებელი იქნება ძირითადი მაჩვენებლებისათვის შეფასებების მიღება რეგიონების მიხედვით, აგრეთვე დამატებითი მაჩვენებლების გამოქვეყნება ქვეყნის მასშტაბით;
  - მნიშვნელოვნად გაიზრდება შინამეურნეობების ინტეგრირებული გამოკვლევის შედეგად მიღებული შეფასებების საერთო სიზუსტე.

პრიორიტეტი: სასოფლო მეურნეობათა შერჩევითი გამოკვლევის პროგრამა

სასოფლო მეურნეობათა შერჩევითი გამოკვლევის პროგრამის მიზანია საქართველოს სოფლის მეურნეობის შესახებ მიმდინარე სტატისტიკური მონაცემების მოპოვება, დამუშავება და გავრცელება.

პროგრამის ფარგლებში განისაზღვრება:

- სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ნათესი და აღებული ფართობები, მოსავალი და საშუალო მოსავლიანობა;
  - პირუტყვის სულადობა და მეცხოველეობის პროდუქციის წარმოება;
  - სასუქებითა და პესტიციდებით დამუშავებული ფართობები და მათი მოცულობა;
  - მწარმოებელთა საშუალო წლიური ფასები;
  - სასოფლო-სამეურნეო წარმოებაზე გაწეული დანახარჯები;
- მორწყული ფართობები.

მოსალოდნელი შედეგები:

- სასოფლო მეურნეობათა შერჩევითი გამოკვლევის შედეგად მიღებული იქნება საქართველოს სოფლის მეურნეობის შესახებ როგორც მიმდინარე (წინასწარი), ისე საბოლოო სტატისტიკური ინფორმაცია, რომელიც მთავრობას საშუალებას მისცემს, განახორციელოს სასოფლო-სამეურნეო წარმოებისა და სოფლად სოციალურ-ეკონომიკური დონის მონიტორინგი;
- მნიშვნელოვნად გაიზრდება სასოფლო მეურნეობათა შერჩევითი გამოკვლევის შედეგად მიღებული შეფასებების საერთო სიზუსტე როგორც ქვეყნის მასშტაბით, ისე ყველა რეგიონის დონეზე.

პრიორიტეტი: მოსახლეობისა და საცხოვრისების საყოველთაო აღწერა

ვინაიდან საქართველოში ბოლო აღწერა ჩატარდა 2002 წელს, ხოლო გაეროს რეკომენდაციებით, ქვეყნებმა ხელახალი აღწერა უნდა ჩატარონ 10-წლიანი ინტერვალით, შესაბამისად, მსოფლიოს მოსახლეობისა და საცხოვრისის აღწერის პარალელურად, დაგეგმილია საქართველოს მოსახლეობის აღწერის ჩატარება, რომლის მიზანია საქართველოს რადიკალურად განახლებული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ცხოვრების, ქვეყანაში შექმნილი ახალი სოციალურ-ეკონომიკური ვითარების, მოსახლეობის სხვადასხვა ფენის ცხოვრების დონის შესახებ სრული და ობიექტური ინფორმაციის მოპოვება, დამუშავება და ანალიზი, ასევე მისი გამოყენება სხვადასხვა სახელმწიფოებრივი გადაწყვეტილების მისაღებად.

მოსალოდნელი შედეგები:

- ქვეყნის აღმასრულებელი და საკანონმდებლო ხელისუფლებების, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებისა და საზოგადოების ინფორმირება ქვეყანაში მომხდარი სოციალურ-ეკონომიკური და დემოგრაფიული ცვლილებების შესახებ;
- არსებული სიტუაციის შესწავლის, შეფასებისა და პროგნოზირების საფუძველზე ქვეყნის უახლოესი ათწლეულის სოციალურ-ეკონომიკური და დემოგრაფიული სტრატეგიის შემუშავება.